

AMBTELIJK MEMORANDUM

LOKAAL BESTUUR RIJKEVORSEL

INHOUD

1	INLEIDEND KADER.....	3
2	BESTUUR EN ONDERSTEUNING	5
2.1	Bestaande dienstverlening	5
2.2	Nuttige informatie en denkpistes	6
2.2.1	Politieke organisatie	6
	□ Gemeenteraad en OCMW-raad	6
	□ College van burgemeester en schepenen en vast bureau	6
	□ Bijzonder comité sociale dienst	6
2.2.2	Organisatieontwikkeling.....	7
	□ Feitelijke integratie van gemeente en OCMW	7
	□ Organisatiebeheersing	9
2.2.3	Organisatie van de dienstverlening	10
2.2.4	Financiën.....	10
	□ Invloeden op de budgettaire ruimte	11
	□ Investeringsportefeuille meerjarenplan 2020-2025	14
2.2.5	Informatie en communicatie	14
	□ Informatiebeheer	15
	□ Interne communicatie	15
	□ Externe communicatie.....	16
2.2.6	Personeel	17
	□ Welzijn op het werk	17
	□ Personeelsbezetting	17
	□ Personeelsbehoud	18
	□ Statutaire en contractuele tewerkstelling	18
	□ Pensioenfinanciering.....	19
	□ Personeelssubsidies	20
2.2.7	Duurzaamheid	20
	□ Over de gemeente- en legislatuurgrenzen heen	20
	□ Bewustzijn	20
	□ Opportuniteiten.....	21
3	GROND	22
3.1	Bestaande dienstverlening	22
3.2	Nuttige informatie en denkpistes	22
3.2.1	Openbare ruimte en gebouwen	22
	□ Wegen	23
	□ Water	24
	□ Groen	24
	□ Openbare verlichting	25
	□ Gebouwenpatrimonium.....	25
	□ Voertuigen en machines.....	27
3.2.2	Herbestemmingsprojecten.....	27
3.2.3	Omgeving	28
	□ Ruimtelijk beleid	28

□	Woonbeleid	30
□	Milieubeleid	30
3.2.4	Mobiliteit en verkeersveiligheid	31
3.2.5	Geografische informatiesystemen (GIS)	32
4	LEVEN EN WELZIJN	33
4.1	Bestaande dienstverlening	33
4.2	Nuttige informatie en denkpistes	33
4.2.1	Burgerzaken	33
4.2.2	Sociale zaken	34
□	Veranderend sociaal landschap	34
□	Opvangvoorzieningen	35
□	Activering op de arbeidsmarkt	35
4.2.3	Veiligheid	36
4.2.4	Lokale economie	36
□	Lokale handel	36
□	Land- en tuinbouw	37
4.2.5	Onderwijs	38
□	GLS De Wegwijzer	38
□	Onderwijs in Rijkvorschel	38
5	OUDEREN	39
5.1	Bestaande dienstverlening	39
5.2	Nuttige informatie en denkpistes	39
5.2.1	Vergrijzing en verzilvering	39
5.2.2	Thuisdienstverlening en vermaatschappelijking van de zorg	40
5.2.3	Semi-residentiële zorg	40
5.2.4	Residentiële zorg	41
5.2.5	Samenwerking in de ouderenzorg	41
6	BELEVING	42
6.1	Bestaande dienstverlening	42
6.2	Nuttige informatie en denkpistes	43
6.2.1	Vrijtijdsinfrastructuur	43
□	Algemene visie	43
□	Sport- en recreatiezone Sonsheide	44
□	Zuiderdijk	44
□	Dorpskern Sint-Jozef	44
□	Lokalenverhuur	45
6.2.2	Pistes inzake dienstverlening	45
□	De bibliotheek van morgen	45
□	Alternatieven voor het Aster Berkhofmuseum	46
□	Verdere uitbouw van het evenementenloket	46
□	Een groeiende Kinderclub	46
□	Verdere digitalisering	47
6.2.3	Subsidies van en voor het lokaal bestuur	47
6.2.4	Specifieke doelgroepen en participatie	47

1 INLEIDEND KADER

Met de verkiezingen achter de rug kan de nieuwe bestuursploeg aan de slag om het lokaal beleid vorm te geven. In het komende jaar zal een intense samenwerking tussen het politieke en ambtelijke niveau resulteren in een meerjarenplan voor de nieuwe legislatuur. Ter voorbereiding heeft het managementteam - vanuit zijn beleidsondersteunende rol en op basis van de inzichten van de diensten - de afgelopen maanden een ambtelijk memorandum uitgeschreven.

Het ambtelijk memorandum heeft als doel om de startende beleidsmakers op proactieve wijze te informeren over voorname beleidskwesties, de uitdagingen toe te lichten en daarbij enkele denkpistes aan te reiken met respect voor het primaat van de politiek.

Gelet op de inwerkingtreding van het Decreet Lokaal Bestuur op 1 januari e.k., waarbij de feitelijke integratie van gemeente en OCMW wordt vooropgesteld, is het de uitkomst van een samenwerking tussen het gemeente- en OCMW-personeel. Er werd getracht tot een geïntegreerd geheel te komen met de nodige aandacht voor onderlinge verbanden. In dit document wordt dan ook gesproken over 'lokaal bestuur' ter vervanging van de twee afzonderlijke entiteiten.

Beleidskeuzes hebben veelal een financiële component. Doorheen het ambtelijk memorandum worden de financiële pijnpunten dan ook aangestipt. Het is evenwel niet de bedoeling om de verscheidene beleidsscenario's nu reeds te becijferen. De financiële weerslag van bepaalde beleidsbeslissingen komt in een later stadium aan bod. De budgettaire investeringsruimte daarentegen is wel in kaart gebracht.

In het ambtelijk memorandum wordt per deel de bestaande dienstverlening toegelicht, waarna nuttige informatie en denkpistes uiteengezet worden. De delen bundelen gerelateerde thema's om tot een gestructureerd en coherent geheel te komen. Hierbij lijkt enige nuancering op haar plaats, gezien een en ander onlosmakelijk met elkaar is verbonden. Het document bevat bijgevolg verwijzingen en herhalingen.

Zoals gesteld, is het geenszins de bedoeling om politieke standpunten in te nemen, maar wel op zo neutraal mogelijke manier te informeren, bekommernissen aan te geven en te inspireren. Overigens is de opsomming van deze informatie niet exhaustief. Het managementteam is ervan overtuigd dat het memorandum samen met het politieke bestuursakkoord een betekenisvolle opstap vormt voor de opmaak van de beleidsplanning voor de komende legislatuur.

Het managementteam van gemeente en OCMW,

Algemeen directeur,

Bart Adams

Financieel directeur,

Manu Janssens

Diensthooft technische dienst,

Kris Van de Voorde

Beleidsmedewerker,

Nina De Vrij

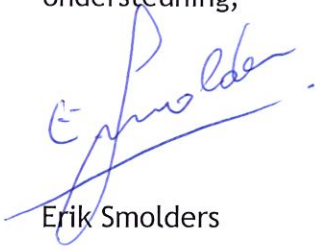
Sectorhooft vrije tijd,

Hilde Dictus

Deskundige beleids-
ondersteuning,

Leen Martens

Deskundige beleids-
ondersteuning,

Erik Smolders

Dagelijks verantwoordelijke
woonzorgcentrum,

Jef Roos

Diensthofd sociale
dienst,

Jim Clottens

2 BESTUUR EN ONDERSTEUNING

2.1 Bestaande dienstverlening

De hierna opgesomde diensten bieden ondersteuning aan andere diensten die voorzien in de directe dienstverlening naar de burger toe. Het gaat om ondersteuning op het vlak van beleidsvoorbereiding en -opvolging, financiën, informatica, communicatie, personeelszaken en duurzaamheid. De taken van de betreffende diensten worden in wat volgt nader toegelicht. Het integratieproces van gemeente en OCMW is volop aan de gang; in deze context wordt reeds uitgegaan van een geïntegreerde werking van de diensten van gemeente en OCMW.

De dienst secretariaat ondersteunt de algemeen directeur in zijn coördinerende functie en houdt zich bezig met een divers en uitgebreid dienstenpakket. De belangrijkste taak hierin is de assistentie bij de voorbereiding, de verslaggeving van en de gevolggeving aan de vergaderingen van de bestuursorganen. Daarnaast staat het secretariaat tevens in voor de postverwerking. Voorts verrichten de medewerkers van de dienst secretariaat taken in het kader van de archivering en behouden zij het overzicht over de lopende overeenkomsten en de geldende reglementen.

De financiële dienst wordt geleid door de financieel directeur. Deze dienst verricht essentiële taken in de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het financiële beleid van beide besturen. De hoofdpodracht is het voeren van de boekhouding van gemeente en OCMW. De dienst zorgt voor een goed verloop van de inkomende en uitgaande financiële stromen. Zo neemt de financiële dienst onder andere de betaling van de facturen, de uitbetaling van subsidies en de inning van retributies en belastingen voor haar rekening.

De dienst informatica staat vooreerst in voor de ondersteuning van de gebruikers van de IT-voorzieningen. Ook de aankoop en het onderhoud van zowel de software als de hardware behoort tot het takenpakket. De informatici zijn tevens verantwoordelijk voor de telefonie en de dataverbindingen. Voorts biedt de dienst informatica de nodige ondersteuning bij allerhande projecten rond digitalisering en automatisering.

De dienst communicatie is verantwoordelijk voor het communicatiebeleid van het lokaal bestuur. De dienst informeert de bevolking over de beslissingen van het bestuur en de dienstverlening. Concreet gaat het over de opmaak van het gemeentelijk informatieblad 2310, het onderhouden van de website, het verzorgen van de contacten met de pers, de organisatie van de infovergaderingen 'Rijkevorsel Informeert', het communicatieluik van de noodplanning, het bewaken van de huisstijl en de coördinatie van diverse communicatiecampagnes. De dienst communicatie is ook mede verantwoordelijk voor de interne communicatie binnen de organisatie.

De personeelsdienst beheert de personeelsdossiers van de medewerkers van alle diensten. De dienst ondersteunt de algemeen directeur en de diensthoofden in het dagelijks personeelsbeheer, zoals bijvoorbeeld het afwezigheidsbeheer, de loonadministratie e.d. Verplichte personeelsdocumenten zoals de rechtspositieregeling en het arbeidsreglement worden opgevolgd en geactualiseerd wanneer nodig of wenselijk. Voorts staat deze dienst mede in voor het uitbouwen van een degelijk personeelsbeleid dat de medewerkers stimuleert en bijdraagt tot de realisatie van de doelstellingen. Dat veruitwendigt zich onder meer in een georganiseerd onthaal van nieuwe medewerkers, een adequaat vormingsbeleid en welomschreven selectieprocedures. Belangrijke beslissingen die het personeel aangaan, worden steeds voorafgaandelijk ter bespreking voorgelegd aan de representatieve vakorganisaties. De personeelsdienst volgt het syndicaal overleg en het Comité Preventie en Bescherming op het Werk mee op.

De dienst duurzaamheid zorgt ervoor dat de principes van duurzame ontwikkeling geïmplementeerd worden in het lokaal beleid en geïntegreerd worden in de diverse

beleidsdomeinen. De duurzaamheidsambtenaar is het aanspreekpunt met betrekking tot duurzaam lokaal beleid zowel intern als extern. Hij heeft een coördinerende rol en een netwerkfunctie rond duurzaamheid in relatie met allerlei actoren binnen en buiten de gemeente.

2.2 Nuttige informatie en denkpistes

2.2.1 Politieke organisatie

Het Decreet Lokaal Bestuur vervangt het Gemeentedecreet, het OCMW-decreet en het Decreet inzake de intergemeentelijke samenwerking. Er wordt een verregaande integratie van gemeente en OCMW vooropgesteld per 1 januari 2019, doch beide besturen blijven aparte rechtspersonen. Deze feitelijke integratie heeft betrekking op zowel het ambtelijke als het politieke niveau.

In dit deel wordt kort geschetst hoe de politieke structuren vanaf de volgende legislatuur wijzigen. Andere voorname bepalingen van het Decreet Lokaal Bestuur worden doorheen het ambtelijk memorandum vermeld.

- Gemeenteraad en OCMW-raad

De gemeenteraad en OCMW-raad blijven twee aparte beleidsorganen, maar bestaan wel uit dezelfde mandatarissen (uitzondering: OCMW-raad moet bestaan uit personen van verschillend geslacht). De gemeenteraad en OCMW-raad zullen in Rijkevorsel bestaan uit 21 leden.

Door het onderzoek van de geloofsbriefen en de eedaflegging als gemeenteraadsleden, worden de leden van de OCMW-raad van rechtswege als geïnstalleerd beschouwd.

De voorzitter van de gemeenteraad is ook de voorzitter van de OCMW-raad. De voorzitter moet de briefwisseling gericht aan hem en die bestemd is voor de gemeenteraad aan de raadsleden bezorgen.

De gemeenteraad en OCMW-raad kunnen niet gelijktijdig vergaderen. Het lijkt wel aangewezen dat de vergadering plaatsvindt op dezelfde avond.

- College van burgemeester en schepenen en vast bureau

Anders dan nu wordt het vast bureau opnieuw een verplicht bestuursorgaan. Door de hervorming van de politieke structuren binnen het OCMW naar analogie met de politieke organisatie binnen het gemeentebestuur veranderen de bevoegdheden van de bestuursorganen. Met het vast bureau wordt ook een collegemodel voorzien bij het OCMW.

Ook in het college van burgemeester en schepenen en in het vast bureau zetelen dezelfde leden. Volgende legislatuur zal er minstens één schepen minder zijn. Het college van burgemeester en schepenen, alsook het vast bureau, zal bestaan uit de burgemeester, vier schepenen en desgevallend de voorzitter van het bijzonder comité sociale dienst.

De burgemeester treedt op als voorzitter van zowel het college als het vast bureau.

- Bijzonder comité sociale dienst

Het bijzonder comité sociale dienst is een verplicht orgaan, doch geen beleidsorgaan. Het vervult enkel decretale taken (individuele dienst- en hulpverlening, bekrachtiging dringende steun en adviesverlening) en dus geen door de OCMW-raad gedelegeerde bevoegdheden.

De leden van het bijzonder comité sociale dienst zijn OCMW-raadsleden of derden, maar maken geen deel uit van het vast bureau.

De voorzitter van het bijzonder comité wordt gekozen uit het vast bureau of uit de OCMW-raad. Indien de voorzitter geen lid is van het college en het vast bureau, wordt betrokkene toegevoegd aan het college en het vast bureau.

Naast het bijzonder comité sociale dienst kunnen er geen comités bestaan. Wel zijn subcomités mogelijk. In Rijkevorsel zal derhalve bekeken moeten worden hoe wordt omgegaan met de besluitvorming inzake het woonzorgcentrum.

2.2.2 Organisatieontwikkeling

Supra werd reeds toegelicht hoe de politieke structuren wijzigen bij de feitelijke integratie van gemeente en OCMW. Hier komt de ambtelijke organisatie aan bod. Bovendien wordt het belang van organisatiebeheersing toegelicht.

- Feitelijke integratie van gemeente en OCMW

Het Decreet Lokaal Bestuur en de vertaling ervan op lokaal niveau kondigt fundamentele veranderingen aan voor de organisatie. Duidelijke structuren zorgen voor duidelijke communicatie en afgebakende takenpakketten. Er wordt daadwerkelijk een geïntegreerde structuur beoogd, niet louter het in elkaar schuiven van de bestaande organisatiestructuren.

Hoewel de maximale integratie van de gemeentelijke en OCMW-diensten wordt vooropgesteld, blijven beide entiteiten wel aparte rechtspersonen. Dat zorgt in de praktijk voor juridisch complexe constructies en wellicht - althans minstens tijdelijk - een verhoogde werklast. Er moet over gewaakt worden dat de betrokken diensten hierin voldoende ondersteund worden.

Bestaande samenwerking

Er zijn reeds stappen gezet, waardoor tussen beide besturen op een aantal vlakken reeds een verregaande samenwerking bestaat. Met de gezamenlijke ambtelijke aansturing kwam het integratieproces recentelijk in een stroomversnelling.

De voorbereiding van en het gevolg na de vergaderingen van de bestuursorganen wordt bij het OCMW meer gestructureerd zoals bij de gemeente met het oog op de voorziene politieke herstructurering vanaf 1 januari 2019. De nodige voorbereidingen hiertoe worden getroffen. Ook de postverwerking wordt geleidelijk op elkaar afgestemd. De archieven van beide besturen werden onlangs uitgezuiverd.

Met de financiële dienst werd de eerste stap gezet naar een feitelijk geïntegreerde werking. Deze dienst werkt sinds enige tijd reeds voor beide besturen, met aan de leiding een gezamenlijk financieel directeur. Recente afspraken hebben de aankoopprocedures binnen het OCMW vereenvoudigd naar analogie met de werking binnen de gemeente.

De afgelopen periode is eveneens de samenwerking op het vlak van ICT zeer sterk toegenomen. Er werd een glasvezelverbinding aangelegd tussen beide locaties, waardoor nu een gemeenschappelijke netwerkllocatie kan worden gebruikt. Ook met betrekking tot informatieveiligheid wordt samengewerkt. De medewerkers van het lokaal bestuur kunnen voorts beroep doen op een gemeenschappelijke helpdesk. Ook wordt er in beide besturen gebruikgemaakt van dezelfde telefooncentrale en telefoontoestellen. De IT-infrastructuur werd geïnventariseerd. Zodoende kan nu stelselmatig een en ander op elkaar worden afgestemd.

Ook de communicatiedienst werkt voor gemeente en OCMW. De afgelopen periode werd in het bijzonder geïnvesteerd in een uniforme externe communicatie via de website en het informatieblad 2310. Ook een eenvormige huisstijl en logo werden geïmplementeerd. In beide besturen werd dezelfde telefoonpolicy en hetzelfde klachtensysteem uitgerold.

De personeelsdienst werd onlangs feitelijk geïntegreerd. Er was reeds een nauwe samenwerking, bijvoorbeeld met betrekking tot het syndicaal overleg, de rechtspositieregeling, de deontologische code, de tewerkstelling van jobstudenten, de personeelsdag, preventie en bescherming op het werk en selectieprocedures. Het volledige personeelsbeleid zal in de komende periode stelselmatig worden gelijkgeschakeld.

De dienst duurzaamheid werkt ad hoc reeds voor beide besturen. Een meer organisatiebrede en structurele werking is wenselijk.

Naar een geïntegreerde organisatiestructuur

De nieuwe schaalgrootte van de toekomstige geïntegreerde organisatie schept mogelijkheden. Het volstaat evenwel niet om zomaar personeelsleden of diensten samen te voegen. Een meerwaarde door samenwerking komt er niet zomaar.

Bij de gemeente zijn de administratieve-ondersteunende personeelsleden meer in aparte diensten ondergebracht. Bij het OCMW wordt veelal over de globale administratie als entiteit gesproken, en zijn de administratieve-ondersteunende personeelsleden niet in diensten ondergebracht. De takenpakketten van de administratieve-ondersteunende personeelsleden bij het OCMW worden momenteel in kaart gebracht.

Er dient immers gestreefd naar centralisatie en specialisatie.

Specialisatie, omdat een te uitgebreid takenpakket de transparantie en efficiëntie niet ten goede komt. Wanneer men werkt met meer afgebakende takenpakketten, is het ook makkelijker om een back-up-werking te voorzien, afwezigheden op te vangen, personeelsfluctuaties op te vangen... De nood aan specialisatie geldt sterker, nu de organisatie groter zal worden.

Centralisatie, omdat dit kruisbestuiving van kennis en ervaring tussen personeelsleden vergemakkelijkt, wat ook de specialisatie in de hand werkt.

Het komt ook de transparantie ten goede, wanneer taken niet verspreid zitten over te veel personeelsleden. Een werking met een verdeling in diensten lijkt in dit opzicht aangewezen.

De financiële dienst, de communicatiedienst en de personeelsdienst zijn zoals vermeld momenteel reeds feitelijk geïntegreerd: de medewerkers werken derhalve voor beide besturen. Met het oog op een efficiënte en uniforme werking en ten behoeve van de continuïteit van de ondersteunende dienstverlening is een verdere integratie wenselijk.

Dergelijke feitelijke integratie vergt tijd en draagvlak. De principes van veranderingsmanagement zijn hierbij van groot belang. Bouwen aan een nieuwe organisatie vereist een mensgerichte aanpak, waarbij rekening wordt gehouden met de cultuurverschillen binnen beide organisaties. Er dient over gewaakt te worden dat de nieuwe geïntegreerde organisatie gevormd wordt door het beste van beide werelden te combineren.

Zeer belangrijk in dit verband is het uitwerken van een (1) nieuw geïntegreerd organogram, waarop dan een (2) nieuw geïntegreerd personeelsbehoefteplan kan worden gebaseerd.

Er is reeds een ontwerp van organogram en een ontwerp van personeelsbehoefteplan, maar de sperperiode heeft belet dat een en ander ter bespreking in het bestuur werd gebracht. Het nieuwe bestuur dient ter zake enkele belangrijke besluiten te nemen.

Een en ander moet logischerwijs worden afgewogen, gelet op de financiële weerslag van enkele beslissingen op de exploitatie-uitgaven. Deze besluiten houden rechtstreeks gevolgen in voor de dienstverlening die men beoogt. Daarom kan een dergelijke oefening niet los worden bekeken van de dienstverlening die wordt aangeboden of die men wil aanbieden in de toekomst. Met inachtnaeme van wat wordt uiteengezet bij de onderscheiden thema's in dit document, dienen er enkele principiële keuzes gemaakt te worden met betrekking tot het al dan niet behouden van diensten, het al dan niet verzelfstandigen, de mate waarin verzelfstandiging in voorkomend geval zal worden doorgevoerd. Essentieel voor de werking van een organisatie is dat hier een lange termijnvisie wordt voorgestaan, waarnaar de organisatie zich kan richten. Grote principiële koerswijzigingen op korte of middellange termijn zijn niet werkbaar. Bij het streven naar een performant personeelsbestand zal er onvermijdelijk een overgangperiode ontstaan, die tijdelijk voor welbepaalde diensten een minder optimale bezetting met zich meebrengt. Dit is eigen aan een integratie van twee bestaande organisaties, maar een en ander zal na verloop van tijd uitdoven.

Het gaat hier over complex studiewerk, waarbij er veel onderlinge verbanden zijn en waarbij bepaalde keuzes rechtstreeks en onrechtstreeks consequenties kunnen hebben op andere facetten van de organisatie. Zoals doorheen dit document zal blijken, is deze oefening niet eenvoudig en is er een financiële component aan gekoppeld. Een en ander kan niet worden gereduceerd tot een louter kostenverhaal, zonder de correlerende dienstverlening in het verhaal te betrekken. Hoewel dus niet evident, lijkt het aangewezen om een zo groot mogelijke beleidsconsensus hieromtrent te bekomen.

Locatie van diensten

De beoogde feitelijke integratie leidt ertoe dat bepaalde diensten geherlokaliseerd zullen worden. Er kan maar op een degelijke wijze worden samengewerkt als diensten met raakvlakken fysiek bij elkaar zitten. Dit geldt voornamelijk voor de ondersteunende diensten, maar ook over de huisvesting van bijvoorbeeld de sociale dienst dient te worden nagedacht, onder meer in functie van een veilige werkomgeving voor de betrokken medewerkers. In dit verband kan ook de optimale huisvesting van het wijk-werkbureau worden bekeken. Zonder twijfel zal dit efficiëntie en synergie ten goede komen; wat geldt voor de ondersteunende diensten, geldt eigenlijk voor alle diensten, gezien de steeds toenemende complexiteit, waardoor dienstoverschrijdend overleg steeds meer aangewezen is. Het samenbrengen van de diensten op één locatie past overigens ook binnen de bestaande open organisatiecultuur, die gekenmerkt wordt door laagdrempelige en informele contacten. De eventuele herlokalisatie van bepaalde diensten is afhankelijk van de organisatiestructuur en de beschikbare infrastructuur. Het is aangewezen om een klantvriendelijke indeling voor de burgers na te streven.

- Organisatiebeheersing

Organisatiebeheersing is het geheel van maatregelen en procedures die ontworpen zijn om een redelijke zekerheid te verschaffen over het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen, de efficiënte en effectieve inzet van middelen, de naleving van de regelgeving, het inperken van risico's e.d.

Gemeente en OCMW hebben dit in het verleden op een verschillende manier georganiseerd. Het lijkt aangewezen om te werken aan een gezamenlijk systeem van organisatiebeheersing, hetwelk overigens voldoet aan enkele bijkomende verplichtingen die het Decreet Lokaal Bestuur oplegt.

Audit Vlaanderen voert periodiek audits uit in lokale besturen, waarbij de organisatiebeheersing geëvalueerd wordt. Dit najaar is in Rijkevorsel een thema-audit gepland rond budgetbeheer. Daarnaast zijn er ook organisatie-audits, waarbij de hele organisatie wordt doorgelicht.

2.2.3 Organisatie van de dienstverlening

Burgers verwachten van het lokaal bestuur een professionele, kwaliteitsvolle en snelle dienstverlening.

Een integrale benadering is hierbij van belang, waarbij de interactie tussen de burger en het bestuur vanuit verschillende aspecten wordt bekeken. Naar welke dienstverlening is de burger op zoek? Op welke manieren wordt dit aangeboden? Welke accenten leggen de beleidsmakers? Hoe staat dit in verhouding tot de werklust van de medewerkers van het bestuur? Zijn er verbeteringen mogelijk?

Een kwaliteitsvolle dienstverlening start bij het informeren van burgers over de dienstverlening. Hiertoe worden verschillende kanalen aangewend, waarover infra meer wordt toegelicht.

Door onder meer een stijgend bevolkingsaantal en de toeloop van seizoenarbeiders zijn er steeds vaker lange wachttijden aan de balie, voornamelijk op maandagavond en voor de dienst burgerzaken. Oplossingen dringen zich op.

Het klantgeleidingssysteem werd reeds in gebruik genomen. Dit leidt tot een aangenamere beleving in hoofde van de burger, dankzij duidelijke doorverwijzing en meer privacy aan het loket. Anderzijds zijn er ook voordelen voor de organisatie van de diensten. Medewerkers kunnen optimaal worden ingezet door de creatie van een frontoffice en backoffice. Voorts wordt door de verwijzing naar balienummers de belasting verspreid over de medewerkers; voorheen kwam de burger steeds terecht bij de eerste medewerker vanaf de ingang. De software bevat daarenboven nuttige cijfergegevens.

In dit kader kan ook overwogen worden om op afspraak te werken, zoals reeds wordt gedaan bij de sociale dienst. Op die manier kunnen de wachttijden sterk worden ingekort. Desgevallend kan het invoeren van een afsprakensysteem worden beperkt tot producten met betrekking tot vreemdelingenzaken en burgerlijke stand. Dit dient onderzocht.

Daarnaast lijkt een evaluatie van de openingsuren opportuun, rekening houdend met zowel de wensen van de burger als met de noden met betrekking tot de goede werking van de baliediensten en de HRM-aspecten. Een voorstel is om het gemeentehuis woensdagnamiddag in plaats van maandagnamiddag te openen. Een en ander dient vanzelfsprekend te worden bekeken in het licht van de integratie met het OCMW. Bij een herlokalisering van diensten kunnen de openingsuren best op elkaar worden afgestemd.

De verdere uitbouw van het e-loket kan de drukte in het gemeentehuis verminderen. Met de informatiecampagne Rijkvorschel digitaal wordt de burger wegwijs gemaakt in de steeds toenemende digitale dienstverlening. Het lokaal bestuur moet blijvend inzetten op de communicatie hieromtrent om het gebruik van het e-loket te stimuleren. De toenemende digitalisering en automatisering van arbeidsintensieve taken kan eveneens voordelen bieden voor een efficiënte inzet van personeel.

2.2.4 Financiën

Het huidige meerjarenplan loopt nog tot en met 2019. Het begin van de legislatuur luidt immers steeds een planjaar in om de beleidsmakers en de administratie de nodige tijd te geven voor de voorbereiding van het nieuwe meerjarenplan. De impact van het Decreet Lokaal Bestuur op de financiële beleidsdocumenten zal zich derhalve vanaf 2020 laten voelen; vanaf dan dienen er gezamenlijke beleidsdocumenten te zijn.

Het financieel evenwicht zal op niveau van beide besturen worden beoordeeld. Voor de uitvoering van de beleidsdoelstellingen zal er een onderscheid worden gemaakt tussen gemeente en OCMW.

Gemeente en OCMW hebben dan ook afzonderlijke kredieten. De boekhouding van beide besturen zal wel geïntegreerd zijn in één systeem. Belangrijk is ook dat de gemeentelijke bijdrage wegvalt. Er zal ook niet langer sprake zijn van een budget, maar enkel nog van een meerjarenplan, de wijziging van een meerjarenplan en een jaarrekening.

De feitelijke integratie van de beide besturen zal tot gevolg hebben dat het financiële beleid éénvormig zal zijn. De doelstellingen zullen met elkaar harmoniëren en de financiële stromen zullen op elkaar zijn afgestemd. Tegenstellingen in het financiële beleid van beide besturen zullen onmogelijk zijn. Het financieel evenwicht dat overheen de beide besturen moet worden bereikt, staat dit niet langer toe.

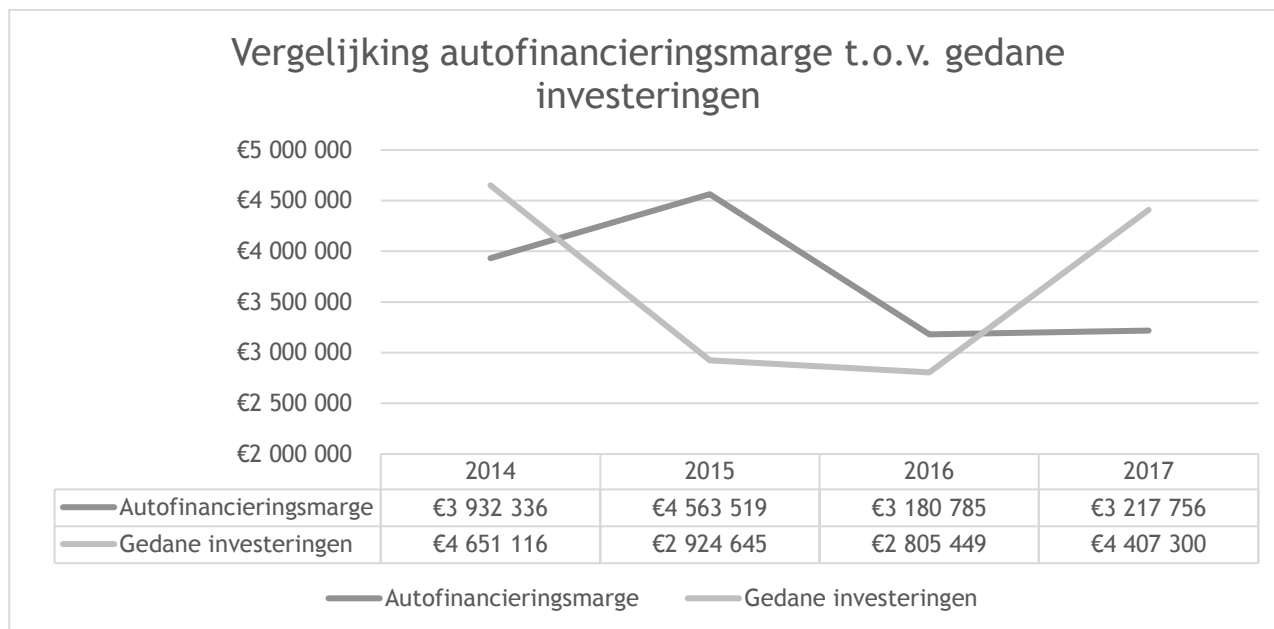
Zoals reeds aangegeven, heeft dit document niet tot doel de financiële weerslag van elke beleidskeuze te becijferen; wanneer substantiële financiële gevolgen worden verwacht, wordt dit wel aangestipt doorheen het memorandum.

Hieronder worden enkele belangrijke aandachtspunten met betrekking tot lokale financiën toegelicht.

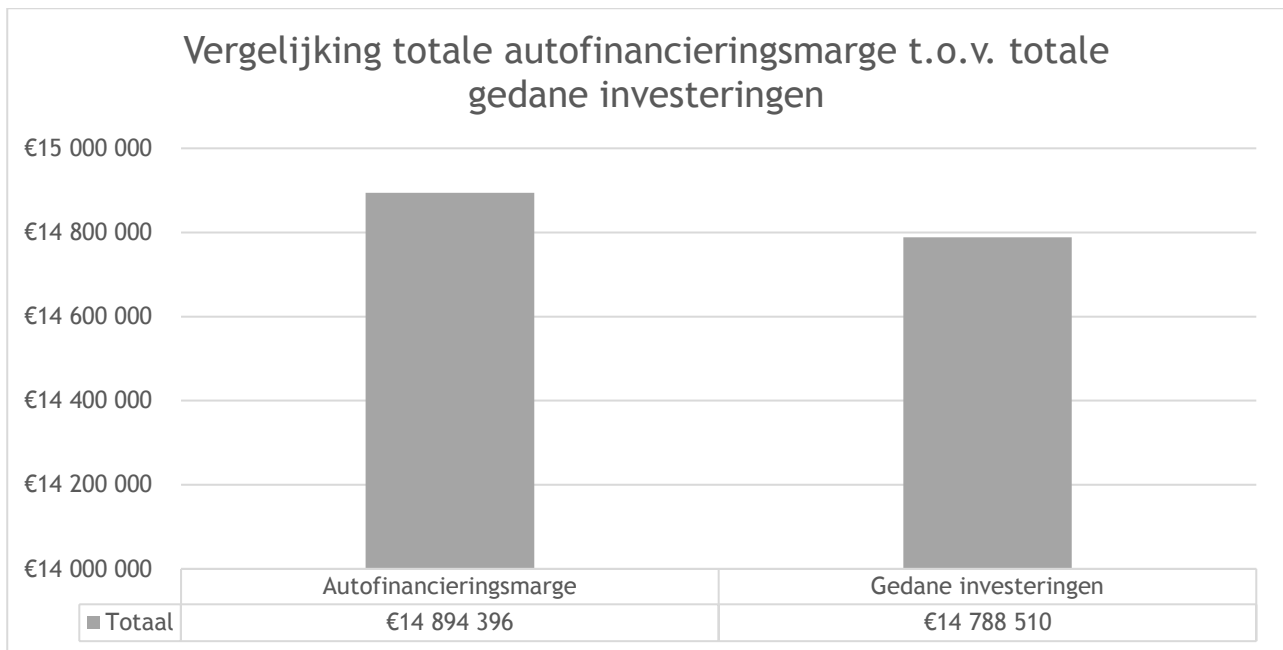
- Invloeden op de budgettaire ruimte

De financiële onderbouw van het gemeente en OCMW-bestuur is positief maar precair. In relatieve termen is een en ander gunstig; de absolute cijfers zijn in vergelijking met andere besturen wel te nuanceren. Het belangrijkste meetinstrument voor de gezondheid van de lokale financiën is de autofinancieringsmarge of het resultaat van het deel van de ontvangsten en uitgaven uit de exploitatie verminderd met de aflossingen en de intresten van de leningen.

De cijfers, zoals weergegeven in volgende grafiek, geven de facto een overschot aan uit de exploitatie die in een welbepaald jaar wordt geboekt. Dit overschot kan het jaar nadien gebruikt worden voor investeringen. De autofinancieringsmarge geeft met andere woorden de beleidsruimte weer van het volgende jaar. De cijfers van Rijkvorschel zijn goed, zoals blijkt uit een vergelijking van de autofinancieringsmarge met de gedane investeringen in het bewuste jaar.

De som van de autofinancieringsmarges uit de periode 2014-2017 overstijgt de gedane investeringen in dezelfde periode. De eigen middelen volstonden in deze periode om de nodige investeringen te doen.

De grafieken geven de cijfergegevens van de gemeente weer, maar tonen in principe de financiële gezondheid van het lokaal bestuur. De autofinancieringsmarge van het OCMW is minder van belang omdat die nu wordt beïnvloed door de grootte van de gemeentelijke dotatie; overschotten vloeien terug naar de gemeente en worden zo de facto verrekend in bovenstaande cijfers.

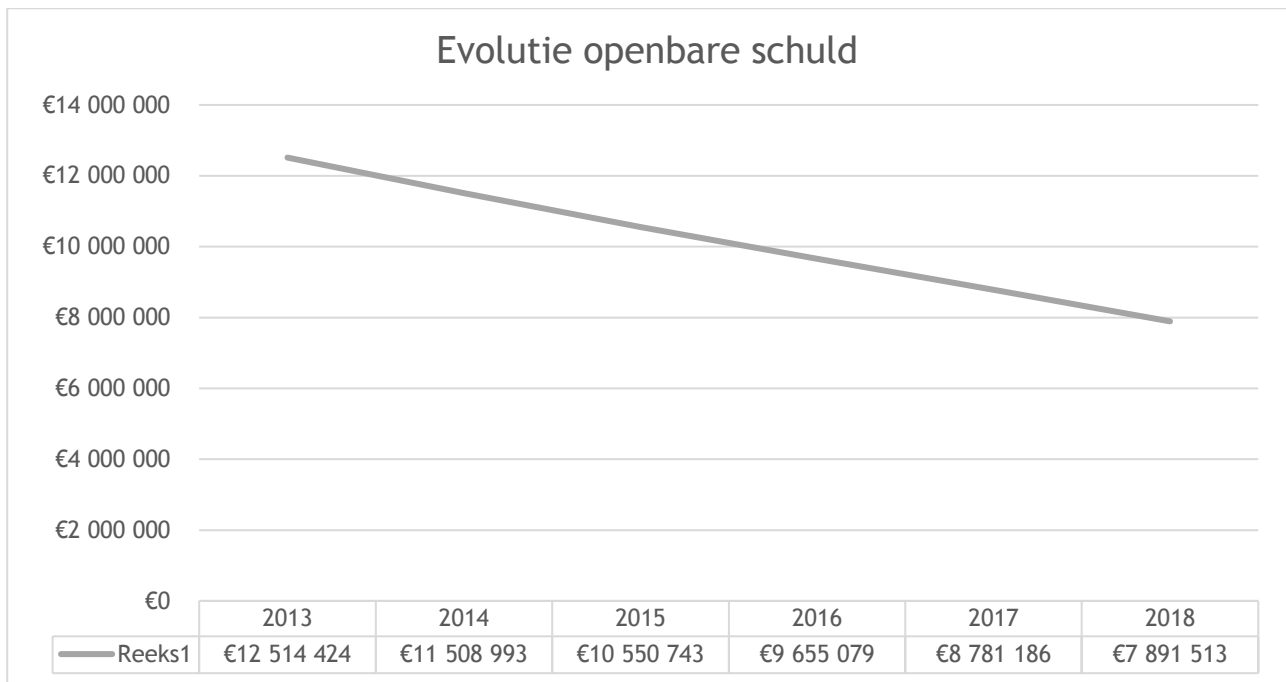
Het gecumuleerd budgettair resultaat is ook een wezenlijk element in de financiën van een lokaal bestuur. Het geeft de financiële buffer of de financiële reserves weer en bepaalt mee de budgettaire beleidsruimte. Uit de jaarrekening 2017 van het gemeentebestuur blijkt dat het gecumuleerd budgettair resultaat € 5 805 512 bedraagt. De financiële buffer is stevig, zo blijkt uit de vergelijking van het gecumuleerd budgettair resultaat met het investeringsvolume van 2017.

Het gecumuleerd budgettair resultaat van het OCMW is meer van belang omdat het hier wel degelijk gaat om bijkomende financiële beleidsruimte. In 2017 bedroeg het gecumuleerd budgettair resultaat van het OCMW € 2 273 207.

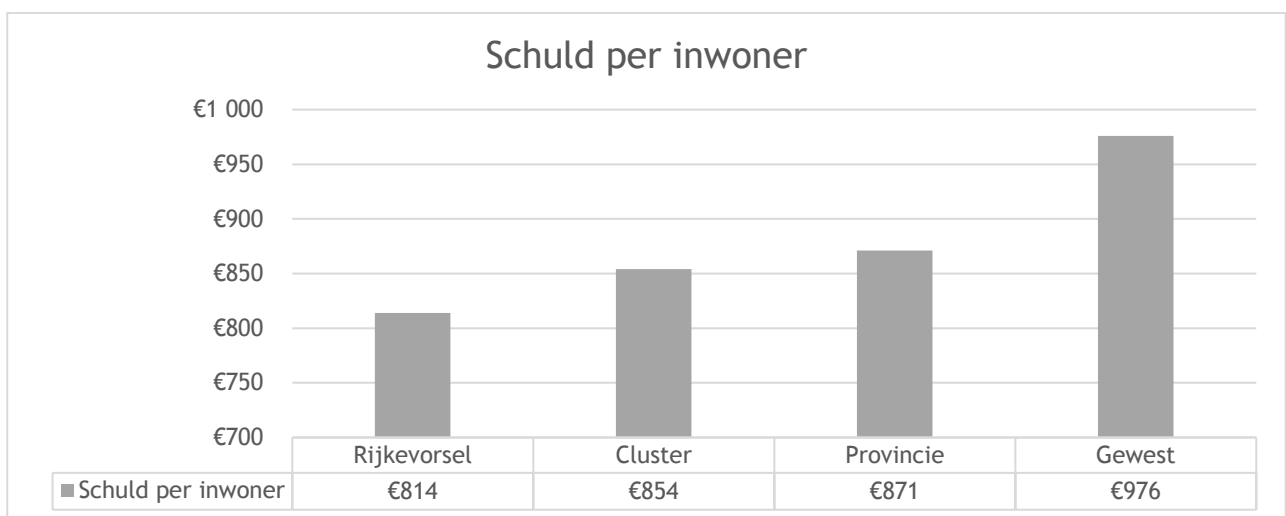
De openbare schuld is verder ook een belangrijk onderdeel om de gezondheid van de financiën te bepalen van een lokaal bestuur. De openbare schuld werd de afgelopen periode afgebouwd.

In 2018 zullen er € 889 673 aan aflossingen worden gedaan en € 345 726 aan intresten worden betaald. Dit geeft een totaal van € 1 235 399 dat naar de terugbetaling van de leningen gaat. In de context van de hoger geschetste autofinancieringsmarge is deze leninglast goed beheersbaar.

De openbare schuld van het OCMW is beperkt. Eind 2018 zal de openbare schuld van het OCMW € 808 445 bedragen. De aflossingen bedragen € 89 206 en de intresten € 34 108.

In vergelijking met de gemiddelde gemeente uit het gewest, de provincie of de cluster (groep van vergelijkbare gemeenten) is de openbare schuld van de gemeente Rijkevorsel per inwoner beduidend lager. Dit blijkt uit een studie van Belfius op basis van de jaarrekeningen 2016.

De rentestand is momenteel historisch laag. Een onmiddellijke stijging valt voorlopig niet te verwachten. Dat is positief als het bestuur geld moet gaan lenen.

Daarnaast vormt de fiscaliteit een zeer belangrijk onderdeel van de gemeentefinanciën. De belastingen vertegenwoordigden in 2017 een inkomst van € 8 316 667 of 57% van de totale exploitatieontvangsten.

In deze belastingen wordt een onderscheid gemaakt tussen de aanvullende belastingen (€ 6 851 888) en de andere (lokale) belastingen (€ 1 464 779). De aanvullende belastingen worden verder opgedeeld in onder meer de personenbelasting (APB) en de onroerende voorheffing (OV). De tarieven van de aanvullende belastingen zijn in de vorige legislatuur ongewijzigd gebleven. Overeenkomstig de studie van Belfius op grond van de cijfers uit de jaarrekening 2016 ligt de fiscale druk in Rijkevorsel iets lager dan bij de gemiddelde gemeente van het gewest. Dit is met name het geval bij de onroerende voorheffing en de lokale belastingen.

In 2016 bedroeg de waarde van 1% van de aanvullende personenbelasting in Rijkevorsel € 422 401. Het gemiddelde van het gewest was € 806 983. In 2016 bedroeg de waarde van 100 opcentiemen onroerende voorheffing € 261 009. Het gemiddelde van het gewest was € 434 732.

Positief is dat de achterstand van Rijkevorsel met betrekking tot de ontvangsten uit aanvullende belastingen langzaam kleiner wordt. Op grond van de belastingaangiftes in de periode 2011-2016 groeit het gemiddelde inkomen in Rijkevorsel immers met 18,2% terwijl dit van de gemiddelde gemeente in het Vlaamse Gewest groeit met 16,2%. Bovendien groeit het kadastraal inkomen per inwoner in Rijkevorsel met 3,5% in vergelijking met 0,5% in de gemiddelde gemeente van het Vlaamse Gewest.

Voorts is de pensioenfinanciering een bijzonder aandachtspunt. Sommige lokale besturen zullen door de verder geschetste ontwikkeling met betrekking tot de pensioenfinanciering in financiële moeilijkheden geraken. De hogere overheid zal dan tussenkomen. De mogelijkheid bestaat dat zij dit zal doen met middelen uit het Gemeentefonds. Momenteel krijgt Rijkevorsel jaarlijks een vastgesteld bedrag (€ 2 501 524 in 2017) dat wordt geïndexeerd. Indien lokale besturen moeten worden gered met middelen uit het Gemeentefonds dan betekent dat voor de andere besturen onvermijdelijk een daling van de inkomsten uit het Gemeentefonds. Nu maken deze ontvangsten 18% uit van de totale exploitatieontvangsten van ons bestuur.

Tot slot kan erop worden gewezen dat er ook bovenlokale invloeden zijn op de lokale financiën, zoals bijvoorbeeld de dotaties aan de politiezone en de hulpverleningszone of de hervorming van subsidieregelgeving. Een en ander wordt best nauwgezet opgevolgd.

- *Investeringsportefeuille meerjarenplan 2020-2025*

Een belangrijke uitdaging is het uitzonderlijk aantal grote investeringen die zich komende legislatuur opdringen. Ondanks de huidige financiële gezondheid van onze organisatie, is er budgettair noch wat betreft personeelsbezetting ruimte om deze allemaal te realiseren. Enige voorzichtigheid is bijgevolg geboden, want de meeste investeringen brengen exploitatiekosten (in de vorm van onderhoudskosten of personeelskosten) met zich mee. Indien deze kosten naar het Vlaamse gemiddelde groeien, zal dit onvermijdelijk een verslechtering van de autofinancieringsmarge betekenen. Onvermijdelijk staat het nieuwe bestuur voor enkele moeilijke keuzes.

Er circuleren allerhande ideeën bij de beleidsmakers. Het is evident dat dit bij uitstek een beleidsverhaal is, daarom wordt in deze hierop niet verder gegaan. Wel kan nogmaals verwezen worden naar de opmerkingen inzake keuzes rond dienstverlening.

Op grond van berekeningen door de financiële dienst kan voor het volgende meerjarenplan een investeringsportefeuille van € 17 000 000 worden vooropgesteld met een onveranderde fiscale druk en zonder toename van de openbare schuld. In de grootte van deze investeringsportefeuille is het gecumuleerd budgettair resultaat van het OCMW betrokken. Er werd evenwel geen rekening gehouden met eventuele investeringsubsidies die voor bepaalde infrastructuurwerken kunnen worden verkregen.

2.2.5 Informatie en communicatie

Het behoeft geen betoog dat een kwaliteitsvolle dienstverlening en een goede interne werking een degelijk informatiebeheer en afdoende interne en externe communicatie vereisen. De uitdaging bestaat erin de razendsnelle ontwikkelingen in dit vakgebied te verzoenen met de binnen ons bestuur bestaande nood aan pragmatisme. Zowel wat betreft ICT als communicatie wordt thans ad hoc gewerkt. Er is nood aan een zorgvuldig informatie- en communicatiebeleid.

- Informatiebeheer

Sinds kort is er een intergemeentelijk archivaris werkzaam in Rijkevorsel en vijf andere besturen. Het statisch archief werd recentelijk uitgezuiverd, zodat de nieuwe archivaris nu een integraal archiefbeleid kan uitbouwen conform de Archiefwet d.d. 24 juni 1955 en het Archiefdecreet d.d. 9 juli 2010. De toenemende digitalisering zal ook hierbij van groot belang zijn.

Deze tendens zal overigens ook de briefwisseling hervormen. Voor sommige documenten zoals omgevingsvergunningen wordt reeds de digitale handtekening gebruikt. De volgende jaren zal geleidelijk worden overgestapt naar de digitale ondertekening van documenten. Dit moet tot een efficiëntere werking en een snellere informatiedoorstroming leiden. Er dient in dit kader wel voldoende aandacht te zijn voor beveiligingsmaatregelen.

Sinds 25 mei 2018 moet het lokaal bestuur immers voldoen aan de nieuwe set regels van de General Data Protection Regulation of GDPR (of ook Algemene Verordening Gegevensbescherming - AVG genoemd). Een organisatie moet vanaf mei 2018 kunnen aantonen welke persoonsgegevens ze verzamelt, hoe ze deze data gebruikt en hoe ze deze beveiligt.

Informatieveiligheid is dan ook een aandachtspunt. Met de aanstelling van de informatieveiligheidsconsulent is hiervoor reeds een belangrijke stap gezet. Aan de hand van een informatieveiligheidsplan worden de verschillende acties in kaart gebracht die het bestuur dient te ondernemen om de informatieveiligheid te optimaliseren. Het is wenselijk een gezamenlijk beleid inzake informatieveiligheid voor beide besturen uit te bouwen.

Een belangrijke uitdaging is de stabiliteit van de server- en netwerkomgeving. Toenemende digitalisering leidt tot grote afhankelijkheid van de IT-voorzieningen. Er dient meer aandacht te zijn voor maatregelen die het risico op falende systemen inperken. In dit verband lijkt een meer uitgebouwd IT-beleid onontbeerlijk in de toekomst. De reactieve werking die thans bestaat, moet plaats maken voor een proactieve werking om problemen te vermijden. Een en ander heeft logischerwijs gevolgen voor de exploitatiekosten (personeel, consultancy).

Regelmatige investeringen in nieuwe hard- en software zijn noodzakelijk voor de goede werking van de diensten. Servers moeten bijvoorbeeld vijfjaarlijks worden vervangen. Bij de aankoop van hardware en software dient maximaal te worden ingezet op deelname aan raamcontracten en groepsaankopen. Dit levert een tijd- en kostenbesparing op. Op korte termijn is het van groot belang dat de softwarepakketten van gemeente en OCMW maximaal op elkaar worden afgestemd.

De verdere digitalisering zal in de volgende jaren ongetwijfeld een grote impact hebben op de werking van de organisatie. Een blijvende investering in projecten, instrumenten en processen met betrekking tot digitalisering is dan ook van belang om de digitale boot niet te missen. Omwille van de verscheidenheid aan digitale instrumenten is het belangrijk dat er hierin duidelijke en structurele keuzes gemaakt worden.

- Interne communicatie

De organisatie zet steeds meer in op interne communicatie. Er wordt hierbij geïnvesteerd in instrumenten die de interne communicatie optimaliseren: een gemeenschappelijke digitale opslagruimte, de nodige faciliterende softwarepakketten (bv. postregistratie, notulenbeheer, tijdsregistratie), glasvezelvoorzieningen etc.

Ook in het HRM-beleid is er aanzienlijke aandacht voor interne communicatie. Er kan hier gewezen worden op informatiemomenten voor het personeel (halfjaarlijks en bijkomende informatiesessies voor speciale projecten), een personeelsdag e.d.

Het intranet is een goed instrument voor een degelijke interne communicatie. Het lijkt wenselijk om dit op korte termijn te voorzien en hierbij een pragmatische benadering voorop te stellen.

Daarnaast dient de bestaande laagdrempelige, informele wijze van communiceren tussen de diensten bewaakt.

- Externe communicatie

De aandacht voor externe communicatie is gevoelig gestegen. Zo werden de website en het infoblad geactualiseerd, met als uitgangspunt een geoptimaliseerde dienstverlening. Ook werd een nieuwe huisstijl geïmplementeerd. Daarnaast worden bewonersvergaderingen georganiseerd onder de noemer 'Rijkevorsel Informeert', infovergaderingen over wegenwerken, een onthaaldag voor nieuwe inwoners, ... Er wordt ingezet op o.a. een actueel aanbod van nieuwsberichten op de gemeentelijke website en een onmiddellijke communicatie in het geval van noodsituaties (vb. januaristorm 2018, gaslek lokalen Chiro Sint-Jozef, wateroverlast 2016, ...). In steeds meer openbare gebouwen verschijnen digitale schermen met allerlei informatie.

De toenemende aandacht voor actieve openbaarheid van bestuur vertaalt zich in het Decreet Lokaal Bestuur in de bijkomende verplichtingen inzake de bekendmakingen van gemeentelijke reglementen en andere besluiten. Bijkomende taken en korte termijnen vereisen een extra inspanning van de administratie.

Voorts dient men zich ervan bewust te zijn dat het leven van burgers zich niet beperkt tot het grondgebied van Rijkevorsel en dus verwachten zij communicatie over allerlei informatie die hen aanbelangt en over de gemeentegrenzen heen. In dit verband kan een ruimere samenwerking met omliggende gemeenten op het vlak van communicatie in bepaalde gevallen een meerwaarde betekenen.

Sociale media zijn in deze tijden alomtegenwoordig. Rechtstreeks contact met andere gebruikers, interactie, reactie en uitwisseling van informatie staan hierbij centraal. De gemeente beschikt reeds over aparte Facebookpagina's voor jeugd-buitenschoolse kinderopvang, cultuur, toerisme, bib en sport. Tot op heden is er echter nog geen Facebookpagina vanuit de gemeente zelf. Ook andere sociale mediakanalen - behalve LinkedIn - worden momenteel niet door het bestuur aangewend.

Het inzetten van een eigen gemeentelijk sociaal mediakanaal kan worden overwogen. Het bestuur 'pusht' zelf berichten naar de gebruikers, zodat ze bijvoorbeeld niet meer op eigen initiatief naar de website moeten surfen. Vanaf het moment dat berichten gedeeld worden op sociale media is er namelijk een significante verhoging van het aantal bezoekers merkbaar. Verder is in het verleden reeds gebleken dat een eigen sociaal mediakanaal zinvol kan zijn in het geval van noodsituaties en bijvoorbeeld bij een technische panne bij de diensten.

Het gebruik van sociale media impliceert een interactie met de steeds mondiger geworden gebruikers. Aanwezigheid op sociale media vraagt dus ook tijd en mankracht, wat niet evident is. De kosten (actualiseren, reageren, uitvoerende diensten ...) hiervoor dienen in acht te worden genomen. Vooraleer sociale media als volwaardig middel in te zetten, is het dan ook belangrijk om goed na te denken over hoe we deze willen gebruiken. Een goed uitgewerkt beleid ter zake met duidelijke afspraken en richtlijnen is dan ook een absolute vereiste. Het openbare karakter heeft immers als gevolg dat het eventuele risico op imagoschade vaak de prioriteiten van de organisatie bepaalt. Snelle ad hoc maatregelen doorkruisen hierdoor ook de eerder opgemaakte werkplanningen en de reguliere werking. Uiteraard kunnen de diensten zich in de mate van het mogelijke flexibel opstellen; hierbij hoopt het personeel dan op zijn beurt te mogen vragen van het bestuur dat de verwachtingen jegens de medewerkers, zowel wat betreft de communicatie via sociale media als de nodige handelingen naar aanleiding van meldingen op sociale media, proportioneel zijn. Voorts lijkt het aangewezen om de bestaande richtlijnen inzake sociale mediagebruik door het personeel te evalueren en opnieuw onder de aandacht te brengen.

Daarnaast kan een uitbreiding van andere communicatiekanalen worden onderzocht. Bijvoorbeeld een digitale nieuwsbrief kan geïntroduceerd worden. Deze bestaat reeds voor handelaars en

ondernemers, maar deze kan ook opengetrokken worden naar een algemene nieuwsbrief voor alle inwoners. Ook de wenselijkheid om meer doelgroepgerichte communicatie, videocommunicatie en digitale infoborden langsheen de invalswegen te voorzien, kan worden onderzocht.

Toenemende verwachtingen inzake (externe) communicatie en burgerparticipatie sporen het nieuwe bestuur mogelijk aan tot beslissingen die de werkdruk, wellicht niet bedoeld, substantieel kunnen doen stijgen. Voldoende aandacht voor een evenwichtige werkbelasting lijkt raadzaam; een alternatief bestaat erin om bijkomend personeel te voorzien.

2.2.6 Personeel

De toenemende schaalgrootte leidt ertoe dat steeds meer kan worden ingezet in de verdere uitbouw van het HRM-beleid door de geïntegreerde personeelsdienst. Hierna worden enkele zaken uitgelicht.

- Welzijn op het werk

Er is in alle sectoren steeds meer aandacht voor welzijn op het werk. Dit uit zich in het regelgevend kader ter zake. Systematische opvolging van allerlei acties inzake welzijn op het werk gebeurt via het jaaractieplan. Naast de belangstelling voor persoonlijke beschermingsmiddelen e.d., is er ook een groeiende aandacht voor ergonomie en psychosociaal welzijn op het werk.

In deze context werd vorig jaar bij beide besturen een psychosociale risicoanalyse uitgevoerd. De volgende jaren kan er gevolg worden gegeven aan de bevindingen van deze analyse. Voor sommige pijnpunten werden reeds oplossingen aangereikt. De andere verbeterpunten kunnen - afhankelijk van de haalbaarheid - worden aangepakt op korte, middellange of lange termijn. Belangrijke elementen worden doorheen dit document aangehaald.

In het bijzonder kan het streven naar een goede balans tussen werk en privéleven en een evenwichtige werkbelasting worden vermeld.

- Personeelsbezetting

De overheveling van meer en meer bevoegdheden naar het lokale niveau en bijkomende verplichtingen, zoals bijvoorbeeld inzake Geografische Informatiesystemen (GIS), informatieveiligheid e.d., hebben allicht consequenties voor de personeelsnoden en -uitgaven.

Inzake sommige diensten staan de beleidsmakers voor keuzes ter vermindering van de (onhoudbare) werkdruk van het personeel. Hetzij het verwachtingspatroon hetzij de personeelsbezetting zal dan worden aangepast. Het gaat hier met andere woorden om een afweging van de dienstverlening tegenover de kosten ervan.

Steeds stijgende personeelsnoden en -uitgaven kunnen op enkele manieren worden getemperd.

Vooreerst lijkt het zinvol om de dienstverlening die wordt aangeboden, kritisch te bekijken. Wat zijn de sterke en de zwakkere punten van de aangeboden dienstverlening? Kan de dienstverlening worden verbeterd binnen onze organisatie of lijken bepaalde diensten op een meer kwaliteitsvolle wijze te kunnen worden aangeboden door een private of publieke partner? Is het opportuun om bepaalde dienstverlening af te stoten, zodat de beschikbare middelen beter kunnen worden ingezet voor andere dienstverlening?

Er kan daarnaast worden onderzocht of bepaalde taken beter kunnen worden uitbesteed. In dit kader dienen de financiële aspecten te worden bekeken, maar mag ook de kwaliteit van de

dienstverlening niet uit het oog worden verloren. De uitbesteding van bepaalde taken is wellicht ook eerder een verschuiving van kosten in de boekhouding dan een effectieve besparingsoperatie.

Doorheen het memorandum zal de personeelsbezetting verder aan bod komen.

- Personeelsbehoud

Voorts is het nodig dat het nieuwe bestuur een standpunt inneemt inzake een meer marktconforme verloning van sommige personeelsleden. Werknemers die zijn tewerkgesteld op E- en D-niveau, worden in andere besturen en in de private sector vaak hoger ingeschaald, zelfs op C-niveau in sommige besturen; het gaat hier om de meeste uitvoerende functies van de technische dienst en de begeleid(st)ers van de buitenschoolse kinderopvang. Indien de werkloosheidsgraad blijft dalen en de werkgelegenheid toeneemt, kan dit mogelijk problemen opleveren voor de personeelsbezetting.

Een bijkomend probleem bij de buitenschoolse kinderopvang is het ongunstige uurrooster en het gegeven dat personeelsleden aldaar slechts halftijds kunnen werken. Mogelijk kan bekeken worden of een combinatie met een andere functie binnen het lokaal bestuur haalbaar is.

Bij het OCMW zijn er heel wat arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur. In het kader van de continuïteit van de dienstverlening wordt best ingezet op de tewerkstelling van onbepaalde duur.

Bijzondere aandacht dient ook uit te gaan naar de vormingsmogelijkheden van het personeel van de sociale dienst en het woonzorgcentrum. Het is van belang voor zowel de kwaliteit van de dienstverlening als de zelfontplooiing van de personeelsleden dat hierin voldoende wordt geïnvesteerd.

- Statutaire en contractuele tewerkstelling

Een belangrijke uitdaging is de visievorming inzake statutaire en contractuele tewerkstelling. De vakorganisaties dringen aan op beleidskeuzes ter zake. Deze kunnen ingrijpende gevolgen hebben voor het evenwicht op de werkvloer en voor de lokale financiën op lange termijn.

Een en ander is historisch gegroeid; thans zijn er evenwel evoluties die van belang kunnen zijn bij de visievorming inzake de rechtspositie van de personeelsleden.

De statutaire tewerkstelling werd onder andere in het leven geroepen om personeelsleden te beschermen tegen politieke druk. Inmiddels worden in de lokale sector afspraken inzake samenwerking tussen politiek en administratie evenwel vastgelegd in een afsprakennota, wordt er eerder uitgegaan van een samenwerkingsmodel etc. Echter blijft het voor verschillende functies cruciaal om vrijuit en onafhankelijk advies te kunnen geven aan de politieke organen. Om die reden lijkt statutaire tewerkstelling voor sommige functies wenselijk.

Voorts wordt getracht de verschillen tussen statutairen en contractanten bij te sturen door te voorzien in een tweede pensioenpijler voor contractuele personeelsleden om de pensioenkloof te verkleinen (voor Rijkvorschel momenteel 2%). Bovendien wordt de federale pensioenwetgeving grondig hervormd, waarbij aandacht is voor de verschillen tussen beide rechtsposities.

De loopbanen van de personeelsleden overstijgen de legislatuurgrenzen en in dit opzicht is een langetermijnvisie inzake de rechtspositie van het personeel wenselijk. Gelet op de inspanningen om de financiële verschillen voor de personeelsleden zelf te reduceren, lijkt op lange termijn voornamelijk het argument met betrekking tot de beperkte ontslagmogelijkheden pertinent. In voorkomend geval zijn het veelal de leidinggevende en managementfuncties, waarvan de titularis best wordt beschermd tegen politieke druk of willekeur. In dit opzicht lijkt het aangewezen om behoedzaam te zijn voor onevenwicht op de werkvloer ten gevolge van de mogelijke keuzes om

bepaalde functies contractueel in plaats van statutair in te vullen, al lijkt dit enigszins onvermijdelijk, gezien de veruitwendiging van een visie ter zake slechts op lange termijn zichtbaar kan zijn. Er zijn overigens momenteel reeds verschillen tussen het gevoerde beleid bij gemeente en OCMW. Anders dan het OCMW heeft de gemeente de laatste jaren de statutaire tewerkstelling afgebouwd.

Statutairen t.o.v. contractuelen	GEMEENTE		OCMW		TOTAAL	
	Aantal VTE	Aantal VTE (%)	Aantal VTE	Aantal VTE (%)	Aantal VTE	Aantal VTE (%)
STATUTAIREN	13,84	14,88%	11,28	24,30%	25,12	18,02%
CONTRACTUELEN	79,16	85,12%	35,14	75,70%	114,30	81,98%
TOTAAL	93		46,42		139,42	

- Pensioenfinanciering

De keuze voor statutaire dan wel contractuele tewerkstelling heeft fundamentele gevolgen voor de lokale financiën. De werkgeversbijdragen voor een statutair personeelslid liggen meer dan 10% hoger dan voor een contractueel personeelslid.

Een belangrijk aandeel van dit verschil is te wijten aan de pensioenbijdragen die betaald moeten worden om de pensioenlasten voor de vastbenoemde ambtenaren te kunnen betalen. In tegenstelling tot andere overheden, staan lokale besturen zelf in voor de pensioenfinanciering.

De patronale bijdragen die worden betaald op het loon van de actieve statutairen, worden aangewend voor de betaling van de pensioenen van de gepensioneerde vastbenoemden. Bij een daling van het aantal actieve statutairen zal een bestuur aldus niet de nodige middelen hebben om de eigen pensioenlast te kunnen dragen. Wanneer de eigen pensioenbijdragen de pensioenlasten van het bestuur niet dekken, wordt beroep gedaan op de solidariteit (Gesolidariseerde Pensioenfonds van de Provinciale en Plaatselijke Besturen) én dient een responsabiliseringsbijdrage te worden betaald. Gelet op de hoge basisbijdragevoet en de inzet van reserves, is de responsabiliseringscoëfficiënt tot hiertoe beperkt gebleven tot 50%. Verwacht wordt dat deze coëfficiënt zal stijgen tot (bijna) 100%, waardoor besturen aldus het verschil tussen de pensioenbijdragen (actieve statutairen) en de pensioenlasten (gepensioneerde statutairen) in de toekomst nagenoeg volledig zullen moeten bijpassen. Uit prognoses blijkt dat de responsabiliseringscoëfficiënt vanaf 2022 zal moeten stijgen naar minstens 64%.

De gemeente betaalt momenteel een responsabiliseringsbijdrage van € 18 950 per jaar en geniet dus de voordelen van het Gesolidariseerde Pensioenfonds. Het OCMW draagt daarentegen bij tot de solidariteit.

Verwacht wordt daarnaast dat de druk om de Tweede Pensioenpijler, die in het leven werd geroepen om de kloof tussen het werknemerspensioen en het ambtenarenpensioen te verkleinen, te doen stijgen, zal toenemen. Momenteel biedt het lokaal bestuur de contractanten een Tweede Pensioenpijler van 2%.

Tot slot zijn ook de pensioenuitgaven voor de mandatarissen een groot aandachtspunt. De wedde van de mandatarissen is sinds 2001 gevoelig opgewaardeerd. De wijzigingen aan het statuut van de mandatarissen betekenden ook dat er meer pensioenlasten ten laste komen van het lokaal bestuur.

Een zekerheid is dat de pensioenuitgaven alsmat zullen stijgen. Het aanleggen van reserves lijkt uiterst raadzaam om de financiële gezondheid van het bestuur in de toekomst te vrijwaren. Heel

wat andere lokale besturen bereiden zich nu al voor op de stijgende uitgaven via een pensioenverzekering.

- Personeelssubsidies

Een bijkomend aandachtspunt in het kader van de personeelsuitgaven is de regularisatie van de gesubsidieerde contractuelen. Op 1 april 2015 werd de tewerkstelling van de gesubsidieerde contractuelen (contingent-gesco) bij lokale besturen geregulariseerd via een overdracht van 95% van de loonsubsidie en de werkgeversbijdragevermindering. Gelet op de berekeningswijze van de regularisatiepremie, alsook op het gegeven dat de regularisatiepremie niet geïndexeerd wordt, heeft een en ander substantiële financiële consequenties. Dit is een goed voorbeeld van een maatregel waardoor de lokale besturen de voorbije jaren onrechtstreeks werden getroffen.

De tegemoetkoming voor de sociale en fiscale Maribel is een belangrijke inkomstenbron, voornamelijk voor het OCMW, op voorwaarde dat wordt voldaan aan het opgelegde arbeidsvolume. Dit is een belangrijk aandachtspunt: de subsidiëring is niet vrijblijvend. Voorts zijn er nog andere tegemoetkomingen in personeelsuitgaven. Het blijft essentieel om, ook in de toekomst, een maximum aan personeelssubsidies te bekomen, hoewel dit niet evident zal blijven.

2.2.7 Duurzaamheid

- Over de gemeente- en legislatuurgrenzen heen

Ook in Rijkevorsel is er een groeiende belangstelling voor duurzame ontwikkeling. Het beleid krijgt vorm door een projectmatige samenwerking met verschillende diensten en andere externe partners. Ook al lijkt een en ander af en toe wellicht minder logisch in een context van opeenvolgende legislaturen van zes jaar, een duurzaam beleid kan maar succesvol zijn als het zich uitstrekt over een langere termijn. Bijvoorbeeld de terugverdieneffecten van bepaalde maatregelen zijn vaak pas na lange duur merkbaar.

Het gemeentelijk klimaatbeleid past binnen het streekproject Kempen2020, waarbij alle 29 Kempense gemeenten dezelfde doelstelling nastreven. Deze gezamenlijke werking zorgt voor een grotere dynamiek en veel mogelijkheden tot samenwerking met andere gemeenten.

Binnen het gemeentelijk klimaatbeleid zorgt de werking met een stuurgroep met vertegenwoordiging van verschillende mandatarissen en ambtenaren ervoor dat tal van duurzame initiatieven worden uitgevoerd over verschillende beleidsdomeinen heen (gemeentelijk patrimonium, mobiliteit, landbouw, ...). Dit gebeurt onder coördinatie van IOK en in samenwerking met verscheidene partners zoals bijvoorbeeld Eandis, provincie Antwerpen en Rurant.

Een belangrijke uitdaging is de holistische benadering. Thans is er een sterke link met de dienst omgeving, zoals ook blijkt uit het organogram. Een aanpassing van de organisatiestructuur is wenselijk, zodat een en ander meer organisatiebreed benaderd kan worden. Ook op politiek niveau is een brede benadering over alle beleidsmateries heen noodzakelijk om de structurele horizontale integratie van duurzaamheid binnen het gemeentelijk beleid verder versterken.

- Bewustzijn

Hoewel er een steeds groter bewustzijn is bij allerlei actoren met betrekking tot duurzaamheid in al zijn aspecten en dit overigens steeds meer vertaald wordt in de regelgeving, blijft sensibilisering van belang. Gedragsveranderingen lopen traag en zijn moeilijk te bewerkstelligen. Het betrekken en overtuigen van de 'niet-geïnteresseerde burger' bij lokale duurzame ontwikkeling blijft een aandachtspunt. Dit vergt extra inspanningen en een specifieke aanpak, bijvoorbeeld een persoonlijke aanpak via een wijkrenovatie. Ook mag de groeiende energiearmoede niet uit het

oog verloren worden in heel het duurzaamheidsverhaal (sociale dienst OCMW). Bij het betrekken van alle burgers is een prominente rol weggelegd voor het lokaal bestuur.

Men dient zich ervan bewust te zijn dat de effecten van duurzaam beleid niet altijd (meteen) lokaal zichtbaar of meetbaar zijn, ondanks grote inspanningen.

- Opportunities

Met enkele technologische ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de elektrische wagen, hergebruik van materialen ... kan lokaal aan de slag worden gegaan.

Langetermijnklimaatdoelstellingen van hogere overheden bieden kansen om ook als gemeente op lange termijn doelstellingen vast te leggen. Het burgemeestersconvenant 2030 biedt hiervoor een kader. Ondertekening daarvan bij de start van de nieuwe legislatuur strekt tot aanbeveling, mede gelet op de ondersteuning die vanuit IOK wordt geboden.

3 GROND

3.1 Bestaande dienstverlening

De hierna opgesomde diensten staan in voor de zgn. grondgebonden dienstverlening.

De technische dienst voorziet voornamelijk in het beheer van het gemeentelijk en OCMW-patrimonium. Dit patrimonium omvat alle gebouwen van het lokaal bestuur en het openbaar domein. De nodige werken worden door de technische dienst uitgevoerd of uitbesteed aan derden. De technische dienst bestaat uit de afdelingen groenbeheer, wegen en gebouwen en schoonmaak. Naast technisch personeel is er binnen de dienst ook administratief personeel, dat werkzaam is op het gemeentehuis.

De dienst omgeving staat in voor de goede afhandeling van de omgevingsvergunningsprocedure met betrekking tot zowel ruimtelijke ordening als milieu. De medewerkers van deze dienst staan de burger te woord aan de balie of op een andere wijze en bereiden de vergunningsdossiers voor voor de bestuursorganen. Het recent goedgekeurde richtlijnenhandboek vormt hierbij een kader voor een duurzaam woonbeleid. Advisering en sensibilisering van burgers in verband met duurzaam (ver)bouwen, hernieuwbare energie e.d. behoort eveneens tot de taken van de dienst. Daarnaast is de dienst tevens verantwoordelijk voor huisvestingsdossiers, bijvoorbeeld in het kader van woonkwaliteit, en voor de verwerving van gronden, meestal in het kader van wegenwerken.

De dienst mobiliteit en verkeersveiligheid behandelt de verkeersproblemen van alle weggebruikers en draagt bij aan het mobiliteitsbeleid, zowel op het gebied van verkeersplanning, -afwikkeling, -veiligheid en -educatie. Het gemeentelijk mobiliteitsplan vormt de leidraad doorheen de werking van deze dienst.

De dienst GIS (geografische informatiesystemen) staat in voor het invoeren van allerlei geografische informatie, alsook voor het actueel houden van deze informatie, in de geografische informatiesystemen. Het gaat om operationele en ondersteunende systemen waarbij de data een geografische dimensie hebben, zodat allerlei informatie overzichtelijk wordt weergegeven op een kaart. Dit is een handig instrument voor verscheidene diensten en voor het bestuur. Tevens wordt GIS gebruikt om allerlei gegevens door te sturen aan andere overheden en externe partners om aan wettelijke verplichtingen te voldoen.

3.2 Nuttige informatie en denkpistes

3.2.1 Openbare ruimte en gebouwen

Zoals reeds eerder gesteld, dienen zich de volgende legislatuur bovengemiddeld veel investeringen aan, waarvan een overgroot aandeel ter verbetering van de openbare ruimte en gebouwen. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden in relatie tot enerzijds de financiële middelen en anderzijds de draagkracht van de diensten.

Het komt de samenwerking tussen het politieke en ambtelijke niveau en bijgevolg ook de dienstverlening ten goede als er voldoende overleg wordt gepleegd. Zodoende kunnen de verwachtingen op elkaar worden afgestemd. Het is raadzaam om op basis van een prioriteitsbepaling een duidelijke planning voor de werken op te maken voor de volledige legislatuur. Er is uiteraard bereidheid om in te spelen op dringende zaken, maar het strekt tot aanbeveling niet overhaastig te werk te gaan.

Er wordt niet gepleit voor meer uitbesteding, gezien de ervaring leert dat de realisatie van bepaalde projecten in eigen beheer bijdraagt tot de motivatie van het uitvoerend personeel.

Wel kan worden onderzocht of meer samenwerking met lokale besturen in de buurt wenselijk is. Personeel en middelen kunnen mogelijk efficiënter worden ingezet door samenwerking. Een keerzijde is het verlies van onafhankelijkheid. In voorkomend geval is er nood aan duidelijke afspraken.

Hoe dan ook zal de toenemende schaalgrootte waartoe de feitelijke integratie tussen gemeente en OCMW leidt, consequenties hebben voor de personeelsbezetting en -organisatie van de uitvoerende diensten. Het is van belang voldoende zicht te krijgen op de noden en verwachtingen, zodat een en ander op een weloverwogen wijze kan worden georganiseerd.

De toenemende digitalisering biedt ook kansen voor het personeel op het terrein. Het gebruik van smartphones en/of tablets maakt het bijvoorbeeld mogelijk om verslagen onmiddellijk ter plaatse op te maken, foto's te delen, nuttige gegevens zoals rooilijnplannen, bouwplannen e.d. te raadplegen ... De digitale invoering van werkopdrachten kan ook in overweging worden genomen.

Ook duidelijke regelgeving faciliteert de werking. Concreet is het personeel vragende partij voor de uitwerking van een reglementering met betrekking tot werken aan openbaar domein die thans uitgevoerd worden door of in opdracht van de burger van het aanpalende perceel. Ook dient de reglementering inzake de inname van openbaar domein geactualiseerd te worden. Er is nood aan transparantie en uniformiteit ter zake. Eerste administratieve stappen werden reeds gezet.

Er dient wel over gewaakt te worden dat een uitbreidend regelgevend kader niet tot een grote bijkomende werklast leidt wegens de toename van handhavingstaken. Het bestuur dient een weloverwogen keuze te maken ter zake. Het voeren van een alomvattend handhavingsbeleid is niet haalbaar binnen de huidige context en zal in voorkomend geval repercussies hebben voor de exploitatie-uitgaven.

Verder vormt de juridische complexiteit inzake semi-publieke ruimten af en toe een probleem. In het kader van vastgoedontwikkelingsprojecten kunnen voorwaarden worden opgelegd inzake de publieke ruimte, die wordt onderhouden door een private partij.

- Wegen

Elk jaar wordt getracht over te gaan tot de heraanleg van of het uitvoeren van onderhoud aan verschillende gemeentewegen. In de mate van het mogelijke wordt het eigen personeel van de technische dienst ingezet om herstellingen uit te voeren of om kleinere wegen, voetpaden, fietspaden (her)aan te leggen. Grote werken worden aanbesteed en dus uitgevoerd door een aannemer.

Naast de werken die het bestuur zelf uitvoert of laat uitvoeren, zijn er ook de werkzaamheden die de nutsmaatschappijen verrichten. Ook dit kan gepaard gaan met wegenwerken. Deze werken worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd, zodat de hinder voor de inwoners geminimaliseerd wordt.

Van groot belang is dat de goede communicatie met de inwoners bewaakt wordt. Zo wordt steeds uitvoerig gecommuniceerd over de wegenwerken via het informatieblad en de website. Voor langdurige, ingrijpende wegenwerken worden telkens twee infovergaderingen gehouden voor de bewoners langsheen het traject van de werken. Bij kleinere werken gebeurt de communicatie per bewonersbrief. Er dient ook blijvend tijd uitgetrokken te worden voor huisbezoeken in het kader van wegenwerken en de individuele afwerking van het openbaar domein ter hoogte van de private percelen. Een en ander is tijdrovend, doch een duidelijke meerwaarde bij wegenwerken.

In het kader van de wegenwerken worden ook steeds rooilijnplannen opgemaakt, indien deze nog niet voorhanden zijn. Dat is nodig om duidelijkheid te scheppen over de grenzen van het openbaar domein. De opmaak van een rooilijnplan vergt gemiddeld ongeveer een jaar. Bovendien dienen soms gronden verworven te worden. Dit kan een risico zijn voor de timing van de wegenwerken. Mogelijk kan op lange termijn een en ander ondervangen worden door steeds bij stedenbouwkundige aanvragen een opmetingsplan te vragen. Dit moet wel voorafgaandelijk onderzocht worden.

Ook volgende legislatuur zal onderhoud of heraanleg van enkele gemeentewegen nodig zijn.

Belangrijk bij de prioriteitsbepaling is de verplichting die in de regelgeving wordt opgelegd om het afvalwater te zuiveren tegen 2027, op straffe van boetes voor de lokale overheid. Er dient derhalve prioriteit te worden gegeven aan straten waar nog geen riolering ligt.

Een doordachte keuze van soort van bestrating (klinkers, asfalt, beton) is wenselijk. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de ligging, alsook met de verkeersintensiteit. Op termijn resulteert een verstandige materiaalkeuze in veel lagere onderhoudskosten.

Het permanent omvormen naar een eenrichtingsstraat schept meer mogelijkheden op het gebied van verkeersveiligheid en laat een waardevollere inrichting van het openbaar domein toe. Bij de vernieuwing van weginfrastructuur kan dit overwogen worden.

Een bijkomend aandachtspunt voor volgende legislatuur is de ruilverkaveling Rijkevorsel-Wortel, waarover verder meer uitleg. Een en ander vereist mogelijk aanzienlijke infrastructuurwerken ten laste van de lokale overheid.

- Water

Ook baangrachten en waterlopen behoren tot de openbare ruimte die de lokale overheid beheert. Een doordacht waterbeheer is onontbeerlijk in de toekomst. Veranderende weersomstandigheden hebben immers de afgelopen jaren regelmatig tot wateroverlast geleid. Bij de (her)aanleg van het openbaar domein dient te worden beslist hoe met water wordt omgegaan. Regenwater moet worden opgevangen en ook het afvalwater moet via riolen naar zuiveringsstations worden gevoerd.

Voldoende buffering lijkt in ieder geval aangewezen. Er kan naast bovengrondse bufferbekkens bijvoorbeeld worden geopteerd voor meer ondergrondse buffering, maar dit heeft financiële consequenties. De subsidiëring wordt thans voorzien op basis van een berekende diameter. Indien wordt beslist om bredere buizen te voorzien dan vereist volgens de subsidiënormen, dient het bestuur de bijkomende uitgaven zelf te bekostigen. Een en ander wordt best per project of per deelgebied onderzocht.

Rijkevorsel maakt momenteel samen met Pidpa een hemelwaterplan op.

- Groen

Het streven naar een leefbaar dorp resulteert in meer groen, hetgeen logischerwijs meer onderhoud vergt. Immers, hoe meer bouwprojecten en verkavelingen er komen, hoe meer openbaar groen er ook aan te planten en te onderhouden is. Dit is een onrechtstreeks gevolg dat na verloop van tijd consequenties heeft voor de personeelsbezetting en bijhorende werkdruk, alsook voor de uitrusting.

Er dient blijvend te worden gezocht naar oplossingen die minimaal onderhoud vereisen, doch bijdragen tot een kwaliteitsvolle leefomgeving. Bijvoorbeeld extensief onderhoud biedt mogelijkheden. Hierbij dient voldoende aandacht uit te gaan naar de communicatie daarover naar de bevolking toe, ook inzake een realistisch verwachtingspatroon.

In dit kader kan worden bekeken in hoeverre het onderhoud van sommige pleinen of perken mee kan worden opgenomen door de geëngageerde burger. Dit strookt overigens met het gegeven van burgerparticipatie. Een dergelijk initiatief is zopas van start gegaan met betrekking tot zwerfvuilopruiming. Naar analogie zouden burgers ook mee ingezet kunnen worden bij groenbeheer. Mits degelijke facilitering door het bestuur kan een en ander buurtversterkend werken.

Er kan ook overwogen worden om meer taken van de groendienst uit te besteden via de sociale economie, zoals nu reeds bij beide besturen gebeurt. Men dient dan wel een evenwicht te zoeken tussen de eigen sociale tewerkstelling en de sociale tewerkstelling door derden. Het is overigens raadzaam om de directe collega's van sommige personeelsleden die tewerkgesteld zijn via een tewerkstellingsmaatregel afdoende te ondersteunen.

- Openbare verlichting

Openbare verlichting is een belangrijke elektriciteitsverbruiker, goed voor een substantieel deel van de uitgaven van lokale besturen. Rijkvorsel is één van de negen Kempense lokale besturen die samen met Eandis in 2014 een regiomasterplan voor de openbare verlichting hebben uitgewerkt.

Dergelijk masterplan brengt niet alleen het energieverbruik van de openbare verlichting in kaart, maar legt ook concrete keuzes vast op het vlak van openbare verlichting, afhankelijk van de verschillende behoeften op het grondgebied. Inmiddels werden een aantal acties uitgevoerd. Er werden - met inachtnaam van de verkeersveiligheid - aanpassingen doorgevoerd, zodat nu in bepaalde deelgebieden de verlichting wordt gedoofd tussen 23.00 uur en 6.00 uur. Daarnaast worden de huidige lichtpunten stelselmatig vervangen door Led-verlichting. Op termijn wordt de verdedding van het volledige openbare verlichtingsnet beoogd.

Een en ander resulteert in een aanzienlijke energiebesparing en vermindering van de CO₂-uitstoot. Deze aanpassingen vergen een grote investering, maar leiden op termijn tot een behoorlijke financiële besparing.

- Gebouwenpatrimonium

Zowel historische, beschermde gebouwen en monumenten als meer recente en nieuwe gebouwen behoren tot het patrimonium van het lokaal bestuur. Deze gebouwen hebben diverse functies. Er zijn gebouwen bestemd voor de diensten (gemeentehuis, bibliotheek, kinderopvang, OCMW-campus ...). Andere gebouwen worden door andere gebruikers bezet (gemeenschapscentrum, LOI-woningen, klooster, kerk, oude pastorie, jeugdhuis ...).

Regelmatig onderhoud van de gebouwen is substantieel. Bij nieuwbouw of renovatie van de gebouwen wordt steeds rekening gehouden met een aantal zaken.

Vooreerst wordt erover gewaakt dat ze voldoen aan de toegankelijkheidsvereisten. Eenieder moet de kans krijgen om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Toegankelijkheid moet geïnterpreteerd worden in de ruime zin van het woord en kan niet gereduceerd worden tot enkel de rolstoelgebruiker.

Er dient eveneens steeds voldoende aandacht uit te gaan naar de veiligheidsvoorschriften. Er moeten bijvoorbeeld voor alle gebouwen evacuatie-instructies zijn.

Ook in de toekomst zal rekening gehouden moeten worden met de steeds strenger wordende regelgeving op vlak van energieverbruik in gebouwen. De afgelopen jaren werd hierop reeds geanticipeerd door de toepassing van de 30-30-30-richtlijn voor nieuwe gebouwen. Dit zal een

positief effect hebben met betrekking tot het energieverbruik. Er dient te worden toegezien op het energieverbruik in de gebouwen. Gebruikers moeten gesensibiliseerd worden, maar ook bijvoorbeeld de installatie van digitale systemen lijkt te kunnen bijdragen tot een verantwoord energieverbruik. Zo kan er bijvoorbeeld een realtime-alarm worden voorzien bij abnormaal verbruik en kan vanop afstand een verwarmingssysteem worden opgevolgd. Het nastreven van een duurzaam binnenklimaat in de gebouwen zal een grote uitdaging vormen voor de toekomst.

In deze context is ook de gebruiks- en onderhoudsvriendelijkheid van belang. Meer aandacht voor de onderhoudskost van het patrimonium is onontbeerlijk. Nieuwe projecten zijn doorgaans gemakkelijk te realiseren en relatief goedkoop. Alleen wordt te weinig stilgestaan bij de impact van deze projecten op de exploitatiekosten.

In het kader van duurzaam gebruik van het patrimonium lijkt het aangewezen om de bezettingsgraad van de gebouwen te evalueren. Sommige gebouwen kunnen beter benut worden. Men moet durven nadenken over polyvalent gebruik van het patrimonium. Ook moet men de combinatie tussen privaat en publiek gebruik van gebouwen durven overwegen.

Daarnaast lijkt het zinvol om ook de opportuniteiten met betrekking tot zonnedelen te onderzoeken. Op de daken van de gemeentelijke gebouwen werden al heel wat zonnepanelen geplaatst. Er zijn nog bijkomende mogelijkheden, bijvoorbeeld het gemeenschapscentrum, het OCMW-gebouw, de sporthal, de kerken ... Het lijkt een piste om de Rijksevorse inwoners die zelf geen zonnepanelen hebben, een kans te geven om toch mee te genieten van het rendement. Een en ander wordt dan verrekend in de individuele energiefactuur.

Ook wordt geïnvesteerd in een systeem van toegangscontrole, waarbij de toegangen kunnen worden geïndividualiseerd en controle mogelijk is. Het lijkt aangewezen dat er bijvoorbeeld bij avondvergaderingen controle kan zijn op de toegang tot de gebouwen. Bij sommige diensten heerst er nu en dan een onveiligheidsgevoel; in het kader van het welzijn op het werk wordt derhalve best verder werk gemaakt van de toegangscontrole. In enkele gemeentelijke gebouwen, zoals de buitenschoolse kinderopvang van Sint-Jozef en de nieuwe bibliotheek, werd dit toegangscontrolesysteem reeds geïmplementeerd. Het OCMW-patrimonium heeft eveneens dergelijk systeem. Het lijkt opportuun om een en ander gelijk te stemmen en het toegangscontrolesysteem stelselmatig te installeren in alle gebouwen. Dit dient samen met de alarminterventies te worden bekeken. Deze opdracht kan best in de toekomst worden uitbesteed.

Om voortaan meer proactief in plaats van reactief te kunnen werken, dienen voor de gebouwen beheersplannen te worden opgemaakt. Daarnaast is het raadzaam om de lopende onderhoudscontracten te evalueren en desgevallend bij te sturen. Op die manier kan het onderhoud van de gebouwen op een meer systematische wijze worden georganiseerd. Dit is tevens een stap in de goede richting met betrekking tot budgetbeheersing. Afdoende kennisdeling met betrekking tot enerzijds het gemeentelijk patrimonium en anderzijds het OCMW-patrimonium is nodig, teneinde op een efficiënte wijze samen te werken en de continuïteit van de dienstverlening te kunnen garanderen. Erfgoed Noorderkempen kan mogelijk een belangrijke rol spelen bij het beheer van monumenten. Het ontbreekt op lokaal niveau soms aan specifieke vakkennis, kennis van de regelgeving en contacten.

Er zijn onlangs enkele werken opgeleverd. In wat volgt wordt kort stilgestaan bij de lopende projecten, uitgezonderd de infrastructuur ten behoeve van specifieke dienstverlening (zie verder).

Het project in het kader van service design dat ook de renovatie van het gemeentehuis inhoudt, werd vooruitgeschoven, onder meer omwille van de verhuis van de wijkpost van de politie alsook van de nakende feitelijke integratie van gemeente en OCMW. Bij wijze van voorafname werden reeds een aantal werken uitgevoerd in de trouwzaal, de raadzaal en de inkomhal. Het lijkt ten zeerste aangewezen dit project opnieuw op te nemen in de nieuwe legislatuur en in relatie tot de het administratieve OCMW-gebouw te bekijken. Immers, een herinrichting kan bijdragen tot een verbeterde dienstverlening, bijvoorbeeld door het mogelijk maken van een front- en backoffice,

en is bovendien noodzakelijk wegens plaatsgebrek en veroudering van de bestaande gebouwen. Zoals reeds vermeld, is het hierbij van belang de wensen van de mandatarissen, de medewerkers en de burgers te verenigen en hierbij rekening te houden met de technische mogelijkheden en de financiële middelen.

Nu het gemeentelijk en OCMW-patrimonium als gezamenlijk patrimonium kunnen beschouwd worden, lijkt het uiterst raadzaam om aan het begin van de volgende legislatuur de heroriëntatie van een aantal functies te overwegen. Een en ander is logischerwijs afhankelijk van elkaar en dient derhalve grondig te worden onderzocht in functie van de noden van de gebruikers en in functie van het optimaal gebruik van het patrimonium. Na een evaluatie van de huidige en toekomstige noden in relatie tot de gebouwen die deel uitmaken van het patrimonium, kunnen desgevallend overbodige gebouwen worden vermarkt.

- Voertuigen en machines

Eerste stappen zijn reeds gezet, maar er dient ook de volgende legislatuur geïnvesteerd te worden in de verdere vernieuwing en verduurzaming van het wagen- en machinepark. Gemeentelijke voertuigen zijn duidelijk aanwezig in het straatbeeld en dan ook van groot belang in het vervullen van een voorbeeldfunctie met betrekking tot duurzame mobiliteit. Er kan overigens ook worden onderzocht of gemeentelijke voertuigen gedeeld kunnen worden met inwoners. Gelet op de integratie tussen gemeente en OCMW, is in ieder geval al ingezet op het delen van voertuigen binnen het lokaal bestuur om een betere benutting te bekomen.

3.2.2 Herbestemmingsprojecten

Er werden deze legislatuur enkele herbestemmingsprojecten opgestart, die ook tijdens de volgende legislatuur nog grote uitdagingen zullen vormen.

De herontwikkeling van de voormalige steenbakkerijsite Sas in Sint-Jozef is een gestaag voortschrijdend project. Er wordt een kwalitatief herbestemmingsproject beoogd met naast de woonfunctie ook ruimte voor kleinschalige handel en het verenigingsleven. Bij de nieuwe invulling is een knipoog naar het verleden onontbeerlijk. Aansluitend aan het noordelijk gelegen natuurgebied wordt een park ingericht. Er kan worden overwogen om de realisatie van het park reeds op te starten, als voorafname op het bouwproject. Het project biedt voorts opportuniteiten om vooruitstrevend te zijn op vlak van duurzaamheid. De sloopwerken zijn uitgevoerd en het logische gevolg is nu de eigenlijke ontwikkeling van de site met integratie van de bestaande relicten. Echter, het ruimtelijk uitvoeringsplan dient voorafgaandelijk te worden aangepast wegens gebrek aan interesse van de private markt door de in het huidige ruimtelijk uitvoeringsplan vastgestelde voorschriften. Een en ander werd inmiddels opgestart. Daarna zal het bestuur opnieuw een oproep moeten lanceren voor de aanduiding van een private partner voor de gefaseerde realisatie.

Voorts wordt nagedacht over een nevenbestemming voor de kerk van Sint-Jozef. Hiertoe werd reeds een haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Het eindrapport bevat een uitgetekend voorstel om de kerk op te splitsen in een gedeelte voor de kerkdiensten en een polyvalente ruimte voor nevenactiviteiten. In november 2017 werd ook het participatieproject 'Kerk als dorpsknooppunt' opgestart, een samenwerking met Innovatiesteunpunt, Rurant en de provincie Antwerpen, met als doel om de kerk opnieuw een centrale functie in het dorp te geven, waarbij tegemoetgekomen wordt aan de lokale noden. Er vonden inmiddels werksessies plaats met de geïnteresseerde burger. Een door de inwoners gedeeld standpunt is dat de kerk voornamelijk een ontmoetingsplaats moet zijn, zowel in het kader van religieuze als andere activiteiten. Ter realisatie van de beoogde nevenbestemming zullen er logischerwijs aanpassingen aan het gebouw moeten gebeuren. Alle ideeën worden getoond en gefinaliseerd tijdens een eerste evenement dat bewoners samenbrengt rond het ondernemerschap in Sint Jozef in 2019. Een en ander moet worden bekeken in een

ruimere context. Er zijn bijvoorbeeld financieringsmogelijkheden door de parochiezaal, thans in eigendom van het Dekenaat Noorderkempen, af te breken en de grond te vermarkten.

Op het industrieterrein 'De Meiren' is het distributiecentrum van Aldi gelegen. Gelet op de verhuis van Aldi naar het nieuwe distributiecentrum in Turnhout, zal de site in Rijkevorsel vanaf 2019 vrijkomen. De gemeente geniet een voorkooprecht op een gedeelte van het terrein. Gezien de gunstige ligging van de Aldisite tegenover de gemeentelijke werkplaats en het recyclagepark, biedt dit kansen. Er is nood aan een opslagplaats die nabij de gemeentelijke werkplaats is gelegen. Nu ligt deze op een grotere afstand van de gemeentelijke werkplaats. Bovendien werd de opslagplaats recentelijk overgedragen. Een mogelijke piste bestaat erin om het recyclagepark, dat ook zijn beperkingen heeft wat de beschikbare ruimte betreft, te verplaatsen naar de Aldisite. Een en ander kan worden gesubsidieerd door OVAM. Het huidige recyclagepark kan dan worden aangewend als opslagplaats voor de technische dienst. Op de Aldisite dienen wel nog saneringswerken te worden uitgevoerd. Enkele opstallen moeten worden weggenomen.

Voorts lijkt het wenselijk om een eventuele conversie van de site van de familie Schrijvers aan de Nijverheidsweg te onderzoeken. Mogelijk behoort een samenwerking met IOK en Vlaamse Waterweg voor de ontwikkeling tot industrieterrein tot de mogelijkheden.

3.2.3 Omgeving

De omgevingsvergunning vervangt en verenigt de stedenbouwkundige vergunning, de verkavelingsvergunning en de milieuvergunning. Het beoogde doel van de decreetgever was hierbij het vlotter en sneller doorlopen van de vergunningsprocedure en een goede oplossing te vinden voor gemengde projecten.

Op 1 augustus 2018 trad ook het Decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid in werking. Daardoor wordt de socio-economische vergunning geïntegreerd in de omgevingsvergunning als omgevingsvergunning voor kleinhandelsactiviteiten.

Vermelde integratie kan in de praktijk nog verdere uitwerking krijgen.

Een belangrijk aandachtspunt is de personeelsbezetting van de dienst omgeving in relatie tot de krapte op de arbeidsmarkt. Er is thans een onderbezetting, doch de profielen die werkzaam zijn in deze materie zijn uiterst moeilijk aan te werven; er is ook een tendens naar een groter verloop dan voorheen. Een en ander vergt tijd en creatieve oplossingen.

Hierbij dient het bestuur tevens een standpunt in te nemen over handhaving. Het toenemend aantal regels, het toenemend aantal klachten door burgers en het principe van de gelijke behandeling van alle burgers door de lokale overheid doen vragen rijzen over handhaving in al haar vormen. Heden ontbreekt het de organisatie aan voldoende middelen om hierop in te zetten en wordt hiermee dus pragmatisch omgegaan. Als het nieuwe bestuur de lokale handhaving verder wenst uit te werken, zal daar een recurrente kost tegenover staan. Het is wenselijk de kosten af te wegen tegenover de baten.

- Ruimtelijk beleid

In Vlaanderen is er een duidelijke versnippering van de ruimte. Dergelijk ruimtegebruik is niet duurzaam. Het leidt tot een hoger energieverbruik, meer CO₂-uitstoot, dure infrastructuur, een toenemend overstromingsrisico en een stijgende mobiliteitsdruk. Er is daarom nood aan een ruimtelijk beleid dat de nadruk legt op de versterking van de kernen, de open ruimte beschermt en antwoorden biedt op mobiliteitsproblemen.

In deze context zag het woonomgevingsplan met bijhorend richtlijnenhandboek het levenslicht. Daarop is het lokaal ruimtelijk beleid gestoeld. Het voorziet in een verfijning van de woonbestemmingen volgens het gewestplan en fungeert als instrument voor het voeren van een duurzaam woonbeleid, dat anticipeert op huidige en toekomstige uitdagingen. Het woonomgevingsplan met het richtlijnenhandboek kan bijdragen tot:

- het nastreven van woonkwaliteit bij woon- en projectontwikkelingen;
- verstandige verdichting om openbare ruimte te vrijwaren;
- het creëren van een betaalbaar woningaanbod;
- het inspelen op de komende vergrijzingsgolf;
- het reduceren van de CO₂-uitstoot en het energieverbruik.

Dankzij het richtlijnenhandboek kan er bovendien op transparante wijze aan burgers informatie worden verstrekt.

Het is aan te raden bij de beleidsvorming de belanghebbenden voldoende te betrekken en samen na te denken over de mogelijkheden. Het kan evenwel niet de bedoeling zijn dat er een beleid op maat wordt uitgestippeld. Afdoende overleg tussen politiek en administratie is wenselijk om aan de bouwheer een eenduidige boodschap mee te geven.

Het woonomgevingsplan met het richtlijnenhandboek wordt periodiek geëvalueerd en aangepast waar nodig. Het lijkt evenwel aangewezen om een en ander te verankeren in een ruimtelijk uitvoeringsplan. Indien de procedure voor een ruimtelijk uitvoeringsplan niet tijdig wordt ingezet zal het richtlijnenhandboek niet meer kunnen dienen bij het beoordelen van een vergunningsaanvraag. Binnen drie jaar na de goedkeuring van het richtlijnenboek moet worden gestart met de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan. Bij eventuele beroepen bij de deputatie wordt anders geen rekening meer gehouden met het richtlijnenboek.

Het aantal huishoudens in Rijkevorsel stijgt, een tendens die ongetwijfeld een ruimtelijke impact heeft. Er zijn nog mogelijkheden om verstandig te verdichten in woongebieden, nabij diverse voorzieningen. In Vlaanderen is er daarnaast nog een groot aantal onbebouwde bouwkvelds. In Rijkevorsel zijn er momenteel 530 onbebouwde kvelds. Een visievorming van het bestuur inzake woonuitbreidingsgebieden is wenselijk. Er zijn bepaalde beleidsinstrumenten om de open ruimte meer te vrijwaren.

Er zijn enkele concrete dossiers waarmee het bestuur rekening zal moeten houden tijdens de volgende legislatuur.

Zo werd het openbaar onderzoek voor de ruilverkaveling Rijkevorsel-Wortel onlangs afgerond. De ruilverkaveling Rijkevorsel-Wortel situeert zich op het grondgebied van Rijkevorsel, Merksplas en Hoogstraten. Ruilverkaveling is een instrument waarmee de overheid in een landbouwgebied de agrarische structuur verbetert. Landbouwpercelen worden herschikt tot aaneengesloten, regelmatige en goed toegankelijke kvelds die gemakkelijker vanuit de bedrijfszetel bereikt kunnen worden. Ruilverkaveling gaat echter niet enkel landbouweconomisch te werk. Het brengt een snelle, betere en integrale inrichting van het ruilverkavelingsgebied tot stand, waarbij ook maatregelen worden uitgevoerd voor natuur- en landschapsontwikkeling, voor de verbetering van het openbaar domein, voor onroerend erfgoed, voor integraal waterbeheer, voor de uitbouw van het recreatief netwerk e.d.

Het nieuwe bestuur dient zich tevens bewust te zijn van de problematiek inzake recreatiedomein Breebos. De permanente bewoning aldaar is strijdig met de vigerende voorschriften. Niet alleen het onwettige karakter is precair; ook heeft een en ander negatieve neveneffecten op de lokale gemeenschap. De ruimtelijke impact, zwerfvuilproblemen en een klaarblijkelijk onbillijke regeling inzake nutsvoorzieningen die door het recreatiepark aan de bewoners wordt opgelegd zijn daarvan enkele voorbeelden. De discrepantie tussen de bestemming en het feitelijk gebruik en de gevolgen hiervan nopen ertoe te blijven aandringen bij de hogere overheden om de regelgeving inzake ruimtelijke ordening en burgerzaken op elkaar af te stemmen en handhavingsmogelijkheden aan te reiken. Nu rust immers de verplichting op de medewerkers van de dienst burgerzaken om

personen in te schrijven in de bevolkingsregisters op het adres van Breebos, ook al is dit in strijd met de ruimtelijke bestemming. De sociale component mag hierbij ook niet uit het oog worden verloren; door de permanente bewoning in recreatiedomein kan men sociale rechten verliezen en komt men terecht bij de sociale dienst. Dienstoverschrijdend overleg tussen de betrokken diensten, te weten de dienst burgerzaken, de dienst omgeving en de sociale dienst, is derhalve wenselijk.

- Woonbeleid

Met de huidige energieprijzen komen begrippen zoals energiezuinig en duurzaam bouwen meer en meer onder de aandacht. Duurzaam en energiezuinig wonen wordt ook steeds meer in het lokaal beleid verankerd. Het woonomgevingsplan met bijhorend richtlijnenhandboek is een voorbeeld. De lokale overheid heeft ook als taak om de bouwheer goed te informeren over de mogelijkheden.

Deze informatieve rol is voorts van belang met betrekking tot aanpasbaar en zorgwonen, dat steeds belangrijker wordt met de toenemende vergrijzing. Wie vandaag bouwt of verbouwt, denkt immers best ook al even aan morgen. Bij het (ver)bouwen van een woning is een vooruitziend en flexibel ontwerp aangewezen, zodat men er langer zelfstandig en zonder grote en kostelijke ingrepen kan wonen. Zodoende kan op een vrij eenvoudige, doordachte wijze tegemoetgekomen worden aan de veranderende behoeften die gepaard gaan met verschillende levensfasen. Het principe van levenslang of aanpasbaar wonen houdt immers in dat een woning zo wordt ingedeeld dat het in elke levensfase voorziet in voldoende comfort.

Het lokaal bestuur staat ook in voor het bewaken van de woonkwaliteit. De Vlaamse overheid legt hiertoe aan huurwoningen een aantal veiligheids-, gezondheids-, en woonkwaliteitsnormen op. Hierdoor krijgen de lokale overheden een aantal instrumenten aangereikt die moeten toelaten zowel preventief, stimulerend als sanctionerend op te treden, en zo de woonkwaliteit te ondersteunen en te bewaken. De woonkwaliteit is in het bijzonder problematisch bij de huisvesting van seizoenarbeiders. Dit blijft een aandachtspunt. Sommige lokale overheden leggen bijvoorbeeld de verplichting op om een conformiteitsattest voor te leggen alvorens een woning of kamer verhuurd mag worden. Dit kan onderzocht worden, met inachtnaam van de toenemende werklust voor de betreffende dienst. De samenwerking tussen OCMW en gemeente ter zake kan verder worden uitgebouwd.

- Milieubeleid

De inwoners van Rijkevorsel zijn bij de beste leerlingen van de klas wat het sorteren van afval betreft. Echter, in de hedendaagse consumptiemaatschappij blijft de afvalberg nog steeds erg groot. Hoewel meer en meer afval selectief wordt ingezameld en verwerkt, blijft de productie van afval toenemen. Er dient blijvend ingezet te worden op het vermijden van afval en op hergebruik en recycling. Sensibilisering hieromtrent is onontbeerlijk. Bijzondere aandacht dient hierbij uit te gaan naar specifieke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld de bewoners van LOI-woningen (lokaal opvanginitiatief voor asielzoekers).

Bijzondere aandacht hierbij dient uit te gaan naar de zwerfvuil- en sluikstortproblematiek. Zwerfvuil en sluikstort zijn nefast voor een aangename leefomgeving en bovendien erg kostelijk. Desondanks worden in Vlaanderen jaarlijks duizenden tonnen afval gedumpt. Het verschil kan gemaakt worden op lokaal niveau. Zo worden in Rijkevorsel verenigingen en vrijwilligers ingeschakeld voor het opruimen van zwerfvuil. Daarnaast moet voortdurend worden ingezet op preventie.

Voorts lijkt het aangewezen om te onderzoeken hoe op een haalbare en betaalbare wijze asbest kan worden afgebouwd. Asbest is een verzamelnaam voor een groep mineralen die voorkomt in de natuur. Asbest vormt alleen een risico als er vezels vrijkomen die worden ingeademd. Bijvoorbeeld bij werken met asbesthoudend materiaal of bij een brand is blootstelling mogelijk. Vervanging

van asbesthoudende materialen is wenselijk, maar de juiste informatie en de nodige middelen zijn vaak niet voorhanden. Het lokaal bestuur kan samen met IOK Afvalbeheer een rol opnemen met betrekking tot de asbestinventarisatie en de verwijdering van asbesthoudende materialen. Deze oefening werd reeds gemaakt voor het gemeentelijk patrimonium. Op de zolder van de turnzaal van de gemeentelijke lagere school dient nog asbest te worden verwijderd.

De mens is erg afhankelijk van de biodiversiteit. Door een aantal verwickelingen krijgen heel veel soorten het moeilijk. Het is dan ook van belang om op lokaal niveau mee in te zetten op het verhogen van de biodiversiteit, zoals bijvoorbeeld nu reeds wordt gedaan door de realisatie van het bijenplan. Ook wat dit betreft is de bewustwording een grote uitdaging. Hier kan de lokale overheid een voorbeeldfunctie vervullen in het zoeken naar oplossingen en het sensibiliseren van de burger.

Het verder inzetten op hernieuwbare energie op het grondgebied van Rijkevorsel kan heel wat ecologische en economische voordelen bieden, in het bijzonder voor de glastuinbouwsector. Een substantieel aandeel van de CO₂-uitstoot van Rijkevorsel is afkomstig van deze sector, zoals verder ook vermeld. De mogelijkheden inzake warmtenetten dienen verder te worden verkend. Ondanks de bodemeigenschappen in Rijkevorsel, dewelke zich uitstekend lenen tot diepe geothermie, is een diepe geothermiebron niet aan de orde, gelet op de ondergrondse gasopslag door Fluxys.

3.2.4 Mobiliteit en verkeersveiligheid

Het Vlaamse mobiliteitsbeleid wordt ingrijpend hertekend. Op 20 juli 2018 werd het Decreet Basisbereikbaarheid principieel goedgekeurd. Dit decreet beoogt het bereikbaar maken van belangrijke maatschappelijke functies op basis van een efficiënt en vraaggericht systeem en met een optimale inzet van middelen. Combimobiliteit is hierbij van belang, waarbij reizigers voor hun verplaatsingen verscheidene vervoersmiddelen combineren. Lokale besturen worden uitgenodigd om samen met andere partners mee te werken aan oplossingen voor de uitdagingen voor hun regio. Een degelijk mobiliteitsbeleid vereist immers samenwerking over de gemeentegrenzen heen. Rijkevorsel maakt deel uit van de vervoerregio Kempen en vormt de grens van deze vervoerregio met die van Antwerpen. Per regio zal een mobiliteitsplan worden opgemaakt in de loop van 2019, zodat een en ander kan worden geïmplementeerd vanaf 2020.

Sinds de invoering van de kilometerheffing zoeken nogal wat vrachtwagens hun weg via gewest- en gemeentewegen. Gevaarlijk sluipverkeer en overlast voor de omwonenden zijn hiervan de gevolgen. Het wegdek van deze wegen is vaak ook niet bestand tegen zwaar vervoer. Hiertoe werd reeds een tonnagebeperking ingevoerd, doch in de praktijk wordt vastgesteld dat deze nauwelijks wordt gerespecteerd. Een digitale verplaatsbare vrachtwagensluis kan mogelijk een sluitende oplossing bieden. Deze vrachtwagensluis spoort doorgaand vrachtverkeer op door berekening van de doorrijtijd tussen twee cameracalocaties. Op deze manier kunnen vrachtwagens die het bord 'uitgezonderd plaatselijk verkeer' negeren voortaan beboet worden. Een en ander wordt nog onderzocht. Aangezien het een vrij nieuw systeem betreft, zijn kinderziektes nog mogelijk. Inbreuken kunnen niet worden beboet door toepassing van de GAS-regelgeving.

Daarnaast is de geplande omleidingsweg in Rijkevorsel van fundamenteel belang voor het lokaal mobiliteitsbeleid. Uit onderzoek blijkt dat er in de doortocht van Rijkevorsel vooral heel wat doorgaand noord-zuidverkeer is gedurende de volledige dag. Het tracé van de weg is daarom voorzien aan de westzijde van de dorpskern. Op het gewestplan is een reservatiezone aangeduid. Dit tracé moet geoptimaliseerd worden. Ter voorbereiding van het ruimtelijk uitvoeringsplan werd een milieueffectrapportage opgesteld en goedgekeurd door de Vlaamse overheid in mei 2016. Inmiddels werd bij de provincie Antwerpen ook de procedure opgestart voor de opmaak van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan. In dit ruimtelijk uitvoeringsplan wordt het definitieve tracé aangeduid. Twee pistes liggen voor. Aan de keuze voor het tracé zal een participatietraject voorafgaan. Dit traject zal door de provincie worden bepaald. De aanleg van de omleidingswegen

vergt logischerwijs enige tijd en wordt gefaseerd aangepakt. Na Zoersel en Malle is Rijkevorsel aan de beurt. Dit wordt één van de belangrijkste ruimtelijke dossiers de komende legislatuur.

De gemeente Rijkevorsel heeft enkele specifieke opportuniteiten op het grondgebied die verder benut kunnen worden. Kanaal Dessel-Schoten biedt mogelijkheden voor extra inzet op vervoer over het water. De aanliggende fiets-o-strade is interessant om te stimuleren in kader van woon-werkverkeer met de fiets (pendelaars naar Antwerpen of Turnhout). Daarnaast kan het trage wegennetwerk nog verder worden uitgebouwd, met aandacht voor groene verbindingen in het centrum. Grondverwervingen in functie van trage fietsverbindingen moeten bespreekbaar worden gemaakt.

Een duurzaam mobiliteitsbeleid zet in op een veilige, leefbare en bereikbare gemeente. Bijzondere aandachtspunten zijn de veilige verkeersinfrastructuur ten behoeve van de zwakke weggebruiker en verkeersveilige schoolomgevingen. Samen met de betrokken actoren kunnen alternatieven zoals fietsstraten en schoolstraten onderzocht worden.

Het belang van mobiliteit in de besluitvorming is de voorbije jaren sterk toegenomen. In de praktijk blijken heel wat personeelsleden één of meerdere taken ter zake op te nemen. Strikt genomen kan men overigens een onderscheid maken tussen het eigenlijke mobiliteitsbeleid, een verkeerveiligheidsbeleid en een beleid inzake verkeersinfrastructuur. Het gaat hier om verschillende zaken, die weliswaar verband houden met elkaar. Het voeren van een structureel beleid ter zake vereist de nodige middelen, bijvoorbeeld door uitbouw van een mobiliteitsdienst.

3.2.5 Geografische informatiesystemen (GIS)

De lokale overheid is bevoegd voor allerlei grondgebonden zaken, zoals bijvoorbeeld het afleveren van een omgevingsvergunning, het realiseren van nieuwe weginfrastructuur, het inrichten van speelpleinen, het instellen van omlleidingen bij evenementen of wegenwerken ... Bij al deze taken komt verschillend kaartmateriaal kijken.

Gezien de verscheidenheid aan kaartmateriaal voor verschillende toepassingen, lijkt het aangewezen om te voorzien in een integraal beheer van deze geografische informatie. De beschikbaarheid van allerlei geografische gegevens bevordert immers de informatiedeling tussen diverse interne en externe belanghebbenden. Het GIS-beleid dient verder uitgewerkt te worden. Er zijn nog meerdere mogelijkheden om met GIS de werking van de diensten verder te ondersteunen.

Een zeer belangrijke GIS-toepassing, waarop meer moet worden ingezet in Rijkevorsel, is GIPOD of het Generiek Informatieplatform Openbaar Domein, dat verplicht gebruikt moet worden door lokale besturen. GIPOD brengt alle informatie over werken of evenementen op openbaar domein samen. Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat een en ander beter op elkaar kan worden afgestemd, zodat de hinder op de weg zo beperkt mogelijk blijft.

Momenteel loopt er een samenwerking met IOK voor de versterking van de GIS-werking in Rijkevorsel. In het kader van het personeelsbehoefteplan dient bekeken te worden hoe de GIS-taken in de toekomst evolueren.

4 LEVEN EN WELZIJN

4.1 Bestaande dienstverlening

Heel wat diensten van het lokaal bestuur verzorgen algemene of meer specifieke dienstverlening met betrekking tot het welzijn van de burger in de brede zin.

De dienst burgerzaken is waarschijnlijk de meest gekende dienst van het gemeentehuis. Deze dienst staat in voor de registratie van alle personen die in onze gemeente verblijven. Ze is ook verantwoordelijk voor de persoonsgebonden administratie met betrekking tot geboorten, huwelijken en overlijdens binnen de gemeente. Daarnaast worden er ook de bevolkings- en vreemdelingenregisters bijgehouden en behoren ook de organisatie van de verkiezingen, het uitreiken van rijbewijzen, het beheer van het strafregister en de begraafplaatsen tot de werkzaamheden van de dienst.

De sociale dienst vormt de kern van het OCMW en geeft uitvoering aan de wettelijke opdracht om elke inwoner te helpen om een menswaardig leven te kunnen leiden. Alle inwoners van Rijkevorsel en ook personen die er tijdelijk verblijven, kunnen beroep doen op de sociale dienst. De hulp die wordt geboden, strekt zich uit over verschillende domeinen: sociale en administratieve hulp, financiële hulp, bijstand met betrekking tot huisvesting, energiezaken, schuldhulpverlening, thuiszorg en gezondheidskwesties.

De dienst integrale veiligheid en noodplanning draagt bij aan een veilige gemeente in de ruime zin. Deze dienst verleent advies aan andere diensten inzake allerlei veiligheidsvoorschriften, bijvoorbeeld bij evenementen of handelszaken. Daarnaast behoren overlastdossiers, rampenschadedossiers en camerabewakingsbeleid tot de taken. Ook staat de dienst integrale veiligheid en noodplanning in voor de contacten met andere veiligheidsdiensten zoals de politiezone en de hulpverleningszone en fungeert deze als aanspreekpunt in het kader van noodplanning bij calamiteiten.

De dienst lokale economie bouwt mee aan een gezond lokaal ondernemersklimaat door de Rijkevorselse ondernemer te informeren over allerlei zaken. De dienst is eveneens nauw betrokken bij alle handelsversterkende of bedrijfsgerichte initiatieven die gedurende het jaar plaatsvinden in Rijkevorsel. Daarnaast staat ze in voor een vlotte informatiedoorstroming tussen diverse diensten en andere belanghebbenden.

GLS De Wegwijzer biedt basisonderwijs voor kinderen van zes tot twaalf jaar. Hierbij wordt integrale vorming vooropgesteld, waarbij sport, muziek en cultuur niet ontbreken. Een blijvend streven naar het aanbieden van zorg op maat van elk kind en de vrije keuze van levensbeschouwelijke vakken dragen bij tot inclusief onderwijs. Er is een ombudsdienst voor ouders die oplossingen zoeken op verschillende vlakken (huiswerkbegeleiding, contacten met externe diensten ...). Op vlak van infrastructuur, financiën, informatica e.d. wordt samengewerkt met andere diensten.

4.2 Nuttige informatie en denkpistes

4.2.1 Burgerzaken

De toenemende digitalisering kan de goede werking bevorderen. Ingebouwde foto- en vingerafdrukkenscanners en betaalterminals kunnen bijdragen tot de verbetering van de dienstverlening, evenals de digitale aangifte van overlijdens. Het lijkt tevens zinvol om te

investeren in een digitaal begraafplaatsenbeheer, waarbij door medewerkers en bezoekers een inventaris van de graven geraadpleegd kan worden. De digitalisering biedt kansen, maar er zijn ook valkuilen. In deze is het zo dat de dienstverlening toegankelijk moet zijn voor elke burger en bijgevolg lijkt het raadzaam om voldoende oog te hebben voor de digitale kloof tussen verschillende doelgroepen.

Door de toenemende sociale complexiteit is er een groeiende nood aan gespecialiseerde kennis en expertise binnen de dienst burgerzaken. Zo wordt de dienst steeds vaker geconfronteerd met complexe vragen met betrekking tot vreemdelingenzaken ten gevolge van de seizoensgebonden tewerkstelling in de glastuinbouwsector of ten gevolge van de vluchtelingenstroom. Dit dient te worden bewaakt.

Ook de General Data Protection Regulation (GDPR) of de Algemene Gegevensverordening (AVG) vormt een belangrijke uitdaging voor de dienst burgerzaken. Er moet over gewaakt worden dat de regelgeving ter zake gerespecteerd wordt. Van groot belang hierbij is bewustzijn bij de medewerkers. De continue verwerking van persoonsgegevens vereist een discrete en correcte houding.

4.2.2 Sociale zaken

- Veranderend sociaal landschap

Het sociaal landschap wijzigt voortdurend en bijgevolg wordt ook de regelgeving ter zake op frequente basis geëvalueerd en aangepast op verschillende beleidsniveaus.

Met het Decreet Lokaal Bestuur wordt een en ander hertekend. Het decreet beoogt de maximale integratie van het sociaal beleid op lokaal niveau, met respect voor de onderscheiden rechtspersonen, te weten gemeente en OCMW. Naast efficiëntiewinsten wordt met het Decreet Lokaal Bestuur ook gestreefd naar een grotere klantgerichtheid en laagdrempeligheid om de sociale dienstverlening toegankelijker te maken.

Het Decreet Lokaal Sociaal Beleid van 9 februari 2018, waarvan de datum van inwerkingtreding nog niet gekend is, ligt in dezelfde lijn en moet ervoor zorgen dat meer burgers hun weg vinden in het aanbod van sociale dienst- en hulpverlening. De decreetgever wil de lokale besturen ondersteunen bij het voeren van een integraal en inclusief lokaal sociaal beleid middels een aantal krachtlijnen:

- Het lokaal sociaal beleid moet worden verankerd in het meerjarenplan;
- Het lokaal bestuur neemt een regierol op in de lokale sociale hulp- en dienstverlening;
- Het lokaal bestuur maakt werk van een maximale toegankelijkheid van de lokale sociale hulp- en dienstverlening voor de bevolking, besteedt daarbij bijzondere aandacht aan onderbescherming en bouwt hiertoe een Sociaal Huis uit;
- Het lokaal bestuur neemt maatregelen die de vermaatschappelijking van de lokale sociale hulp- en dienstverlening stimuleren.

Vanuit het Sociaal Huis wordt, onder regie van het lokale bestuur, een samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal gerealiseerd dat minstens het OCMW, het erkende centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW) en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen omvat. Het lokaal bestuur kan het geïntegreerd breed onthaal ook realiseren in samenwerking met andere lokale besturen.

Ook de reorganisatie van de eerstelijnszorg zal het zorglandschap transformeren. Men beoogt een evolutie van acute en ad hoc zorg naar integrale zorg en ondersteuning, waarbij wordt uitgegaan van een persoonsgerichte en geïntegreerde benadering en niet langer van een ziektegeoriënteerde aanpak. Het centraal stellen van de zorgbehoevende betekent dat de eerstelijnszorg als geheel gezien wordt. Vanzelfsprekend speelt de lokale overheid hierin een belangrijke rol en wordt ze

aldus betrokken bij het veranderingstraject. Ook binnen het lokaal bestuur zijn diverse sociale initiatieven verspreid; een overzicht is wenselijk. Een specifiek aandachtspunt vanuit de invalshoek van de sociale dienst is de doorstroming van mensen met psychische problemen naar gepaste psychologische begeleiding.

In deze wijzigende context werd binnen de sociale dienst een werkherverdeling doorgevoerd om meer klantgericht te werken en de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

Voorts lijkt een actualisering van het lokaal sociaal beleidsplan wenselijk. In wat volgt worden een aantal concrete lokale aandachtspunten besproken.

- Opvangvoorzieningen

Op verschillende beleidsniveaus dient bijgedragen te worden tot de opvang van asielzoekers. Zo voorziet het lokaal bestuur in een lokaal opvanginitiatief (LOI). Dit wordt gesubsidieerd door de federale overheid, die onlangs besliste om ten gevolge van het dalend aantal verzoeken om internationale bescherming het opvangnetwerk verder af te bouwen. Het bestuur zal het aantal LOI-plaatsen afbouwen tot 10. Deze plaatsen worden voorzien in de woningen, gelegen te Helhoekweg 24 en 26 en Meir 9. Er is nood aan aanpassingen aan deze woningen ter verbetering van de leefbaarheid en de energiezuinigheid. De LOI-woning, gelegen te Meir 9, kan niet los gezien worden van het pand, gelegen te Meir 11, waar voorheen Welzijnsschakel was gevestigd, en van de nabijgelegen infrastructuurvoorzieningen, over dewelke beleidsbeslissingen moeten worden genomen.

Voorts heeft het lokaal bestuur enkele doorgangswoningen in eigendom of ter beschikking, te weten te Oostmalsesteenweg 17, 19 en 21 en Prinsenpad 50. Deze fungeren als tijdelijke opvangplaats voor OCMW-cliënten.

Het pand, gelegen te Kerkdreef 60, wordt gebruikt in het kader van sociale woningverhuur.

Er zijn overigens gebouwen die momenteel geen bestemming hebben. Het gaat om Helhoekweg 12 en 14. Ook het gebouw, gelegen te Molenstraat 40, is in eigendom van het OCMW. Sinds de verhuis van Kind en Gezin naar de nieuwbouw langsheen Hoogstraatsesteenweg zijn hier alleen Anonieme Alcoholisten (AA) nog gevestigd. Bovendien loopt de aankoopprocedure met betrekking tot de woning, gelegen te Helhoekweg 16, aansluitend aan de woonzorgcampus. Tot slot huurt het lokaal bestuur de woning, gelegen te Oostmalsesteenweg 100 bus 2.

Inzake deze gebouwen zijn weloverwogen beleidsbeslissingen nodig, rekening houdend met het ganse patrimonium. Een en ander wordt best ook bekeken in het licht van de zorgwekkende evolutie dat goede huurwoningen onbetaalbaar worden. Zo bevestigde ook een recente publicatie van de Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG), waaruit blijkt dat dagelijks 30 Vlaamse gezinnen worden bedreigd met uithuiszetting. Grondig onderzoek en doordachte beleidskeuzes lijken aangewezen.

- Activering op de arbeidsmarkt

Eén aspect van de maatschappelijke opdracht van het OCMW betreft de activering van cliënten op de arbeidsmarkt, een zeer doeltreffende manier om het risico op sociale uitsluiting in te perken. Een trajectbegeleider werkt hiertoe samen met VDAB. Hierop moet meer worden ingezet. De evaluatie van de samenwerking met VDAB en omliggende gemeenten in het samenwerkingsverband Noorderkempem Werkt, onder meer in het kader van de lokale diensteneconomie, wordt gepland in 2019. Ook dient te worden bekeken, zoals hoger aangegeven, of het wijk-werkbureau dichter bij de sociale dienst kan worden voorzien. De mogelijkheden in het kader van de tewerkstelling via artikel 60, §7 van de OCMW-wet moeten ook in de toekomst zoveel mogelijk worden benut.

4.2.3 Veiligheid

Een gestructureerd veiligheidsbeleid kan tegemoetkomen aan de verwachtingen inzake veiligheidszorg. De grote uitdaging bij het voeren van een integraal veiligheidsbeleid is de actieve betrokkenheid van alle relevante belanghebbenden, waaronder het lokaal bestuur.

Hoewel op vlak van veiligheid meer en meer op zonaal niveau wordt gewerkt nu er zowel een politiezone als een hulpverleningszone is, bestaat er niettemin een duidelijke nood aan een lokale veiligheidswerking. Die werd inmiddels reeds tamelijk uitgebouwd, maar er zijn nog werkpunten. Bijvoorbeeld de informatiedoorstroming en communicatie tussen het lokale en zonale niveau is een belangrijk aandachtspunt. Het opzetten van duidelijke procedures kan hiertoe bijdragen. Het lijkt aangewezen dat zowel de betreffende dienst als het bestuur dit bepleiten bij de zones.

Het gebruik van cameratoezicht is in opmars. In Rijkevorsel zijn er momenteel tweeëntwintig vaste en drie vaste verplaatsbare camera's. Die worden bijvoorbeeld ingezet ter bestrijding van overlast of tijdens evenementen. De aanwezigheid van camera's heeft een ontmoedigend effect en laat toe om overtreders te beboeten. De identificatie is evenwel vaak een moeilijke opdracht en vergt in sommige gevallen erg veel tijd van de diensten. Bovendien wordt de regelgeving ter zake steeds complexer. Afhankelijk van de beleidskeuzes kan een uitbreiding van de personeelsbezetting aan de orde zijn. Overleg met de politiezone kan voorts meer klaarheid scheppen over de taakverdeling tussen het lokaal bestuur en de politiediensten.

Lokale overheden spelen een voorname rol, maar er moet tevens een bewustzijn gecreëerd worden dat de burger zelf initiatief kan nemen om zijn veiligheid te verbeteren. Daarom is het zinvol om te blijven inzetten op preventiemaatregelen, bijvoorbeeld met betrekking tot inbraak, overlast, brandveiligheid e.d.

GAS staat voor Gemeentelijke Administratieve Sancties. De GAS-regelgeving reikt een belangrijk instrument aan voor het lokale veiligheidsbeleid. Het lokaal bestuur kan een straf, meestal een boete, opleggen voor bepaalde inbreuken op het uniform gemeentelijk politiereglement om op die manier op lokaal niveau een antwoord te bieden aan de problematiek van openbare overlast. Nachtlawaai, sluikstorten, vandalisme ... zijn maar enkele voorbeelden van kleine problemen die vaak grote ergernissen opwekken en die kunnen leiden tot een gevoel van onveiligheid. Er kan worden overwogen om het uniform gemeentelijk politiereglement uit te breiden met domiciliefraude, occasionele evenementen en horecazaken. Hierbij dienen de kosten wel voorafgaandelijk voldoende te worden afgewogen tegenover de baten. Overigens dient overleg te worden gepleegd met de politiezone, daar binnen de zone de uniforme gemeentelijke politiereglementen best zo goed mogelijk overeenstemmen.

4.2.4 Lokale economie

- Lokale handel

Toenemende aandacht wordt geschonken aan lokale economie. Belangrijk hierbij is de integratie van de socio-economische vergunning in de omgevingsvergunning vanaf 1 augustus 2018.

Het lokaal bestuur kan verder zijn rol opnemen om het economisch weefsel te versterken. Afhankelijk van het ambitieniveau kan hier nog op worden ingezet, maar het lijkt onhaalbaar om het equivalent van een stedelijke dienst lokale economie uit te bouwen. Momenteel situeren de taken inzake lokale economie zich bij de dienst burgerzaken.

Ook bij het beleid inzake lokale economie kan digitalisering een rol spelen. Er kan bijvoorbeeld een digitaal ondernemingsloket worden uitgebouwd. Sensibilisering is hierbij van belang.

Voorts lijkt het aangewezen om een handelskernversterkend beleid uit te dragen. Handelskernversterking en dus nabijheid van handelszaken in de woonkernen draagt bij tot een duurzame gemeente en tot de zelfredzaamheid van ouderen. De opmaak van een strategisch commercieel plan lijkt hiertoe een goed instrument. Dit kan in samenspraak gebeuren met de provincie Antwerpen, UNIZO en andere diensten van het lokaal bestuur, bijvoorbeeld bij de afbakening van kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden. Nabijheid en bereikbaarheid van handelszaken dient te worden nagestreefd, zodat lokaal winkelen gestimuleerd kan worden. Van belang bij handelskernversterking is ook de promotie.

Allerlei acties kunnen bijdragen tot de heropwaardering van de wekelijkse lokale markt op maandagochtend. Het organiseren van thematische activiteiten, het voorzien van herbruikbare winkeltassen bij een volle spaarkaart, publicaties in het informatieblad e.d. zijn mogelijkheden om meer bezoekers naar de wekelijkse markt te trekken.

Overigens wordt vastgesteld dat verscheidene ondernemers wegtrekken uit de handelskern van Sint-Jozef. Gerichtte maatregelen, zoals ambulante handelsplaatsen of lokale projecten, zouden hier soelaas kunnen brengen, al gaat het hier om een algemeen maatschappelijke tendens die een lokaal bestuur niet volledig zelf in de hand heeft.

Tot slot kan ook naar andere manieren worden gezocht om nieuwe ondernemers te ondersteunen.

- Land- en tuinbouw

Een belangrijke economische sector in Rijkevorsel is de land- en tuinbouwsector. Het stimuleren van samenwerking tussen land- en tuinbouwers onderling en samenwerking tussen de sector en het lokaal bestuur kan voordelen bieden op allerlei vlakken. Er zijn immers vele uitdagingen; oplossingen voor bepaalde problemen en onevenwichten dringen zich op en draagvlak bij verschillende belanghebbenden is noodzakelijk om hiertoe te komen.

Met de toenemende aandacht voor een doordachte en duurzame ruimtelijke ordening worden beleidsbeslissingen ter zake best genomen met voldoende aandacht voor invloeden op de open ruimte, gevolgen voor de mobiliteitsstromen, de mogelijke belasting van het openbaar domein (geschiktheid wegennet, aanleg/uitbreiding van nutsvoorzieningen, ...). Gezien een significant aandeel van de CO₂-uitstoot toe te schrijven is aan de sector, in het bijzonder de glastuinbouwsector, lijken hernieuwbare energiebronnen wenselijk, zoals reeds eerder aangehaald. Op lange termijn is een en ander onvermijdelijk. Er zijn wellicht ook terugverdieneffecten. Projecten zoals Agro Energie Netwerk Noorderkempen zijn een stap in de goede richting. De lokale overheid kan mee als facilitator optreden naast andere bovenlokale partners, maar voldoende aandacht voor een evenredige kosten-batenverdeling is wenselijk.

De landbouw- en tuinbouwsector trekt werkkrachten uit het buitenland aan, die vaak als seizoenarbeiders aan de slag gaan. De huisvesting van seizoenarbeiders is problematisch. Zij verblijven vaak in onvergunde panden, dewelke overigens niet voldoen aan de kwaliteitsvereisten. Omliggende gemeenten kampen met dezelfde problemen; bovenlokale samenwerking rond deze problematiek lijkt derhalve opportuun.

De komst van werkkrachten uit het buitenland heeft tevens een impact op de dienstverlening, voornamelijk van de dienst burgerzaken. De toestroom van seizoenarbeiders betekent een substantiële verhoging van de werklust, te meer gezien de complexe regelgeving ter zake. Dit kan best bewaakt worden.

Bij vergunningverlening lijkt het aangewezen voorgaande aspecten in overweging te nemen. Hoe dan ook is overleg over bepaalde zaken tussen de sector en het lokaal bestuur wenselijk. Zodoende kan een evenwicht worden gezocht tussen de sectorbelangen en het algemeen belang.

4.2.5 Onderwijs

- GLS De Wegwijzer

Het lokaal bestuur organiseert lager onderwijs volgens een gestructureerd beleidsplan dat tussentijds wordt geëvalueerd. GLS De Wegwijzer onderscheidt zich door een aantal sterke punten, waarop blijvend moet worden ingezet. Er bestaat bijvoorbeeld een sterke projectwerking rond sociale vaardigheden, verkeer en klimaat, de overstap naar het secundair onderwijs ... Ook de zorg op maat van elk kind moet steeds bewaakt worden. Onderwijs staat niet stil en dus is het eveneens nodig om voortdurend te investeren in vernieuwende onderwijsmethoden en vorming van de leerkrachten. De koers die wordt aangenomen, wordt mee bepaald door belanghebbenden. Werkgroepen moeten bijdragen tot participatief beleid in de school. Er moet ook gewaakt worden over de transparante communicatie naar alle betrokkenen toe.

Voorts zijn er enkele werkpunten voor de komende legislatuur. Zo moet worden ingezet op het verkleinen van de digitale kloof tussen de leerkrachten. Niet alle personeelsleden zijn even vaardig wat betreft ICT. Voor de goede werking van de school is het van belang dat wordt geïnvesteerd in de ICT-kennis van de leerkrachten, alsook in goede ICT-infrastructuur. Ook lijkt het aangewezen om te onderzoeken of logopedische begeleiding op school kan worden aangeboden, daar het vaak moeilijk is voor ouders om dit buiten de schooluren te organiseren. Een bijkomend aandachtspunt is de schoolinfrastructuur, in het bijzonder het sanitair blok. Er zijn een aantal subsidiedossiers lopende. Voor de levensbeschouwingsvakken en de muzieklessen kampt men momenteel met een plaatsgebrek. Hiervoor zijn tijdelijke oplossingen, maar structureel dient een en ander grondig overwogen te worden.

Een stijging van het aantal huishoudens spoort aan om na te denken over de gevolgen voor de schoolsite in Rijkevorsel. Mogelijk biedt een stijgend aantal kinderen groeikansen, doch op de huidige locatie zijn de mogelijkheden beperkt. Bovendien is het verkeer in de schoolbuurt rond de start- en einduren problematisch en dienen ter zake oplossingen gezocht te worden.

In dit verband kan het zinvol zijn om grensverleggend te denken. Een potentiële piste is een verhuis naar de sport- en recreatiezone Sonsheide. De bouw van een nieuwe school - desgevallend met nieuwe sporthal - kan tot 70% worden gesubsidieerd. Op die manier komt in het centrum ruimte vrij voor verdere dorpsontwikkeling en kan ook de sporthal effectiever benut worden. Een en ander dient uiteraard grondig te worden onderzocht; met name de verschuiving van de mobiliteitsstromen in de spitsuren is een belangrijk gegeven. Een bedenking is dat de kinderclub misschien ook best gelegen is in de schoolomgeving.

- Onderwijs in Rijkevorsel

Er wordt steeds vaker vastgesteld dat ouders de schoolrekeningen niet of niet volledig kunnen betalen. Vanaf afgelopen schooljaar worden daarom onderwijscheques toegekend aan gezinnen die het financieel moeilijk hebben. De drie Rijkevorselse scholen werken hier actief aan mee. Ook buitendorpse scholen nemen deel aan het project. Het lijkt aangewezen een en ander te evalueren en te verbeteren in samenspraak met alle belanghebbenden. Desgevallend kan worden overwogen om de werking uit te breiden. Nu kunnen de cheques immers slechts worden gebruikt voor de betaling van de facturen van de lagere school. Een uitbreiding dient wel afdoende te worden onderzocht. Mogelijk zijn er praktische hindernissen.

Voorts lijkt het ten eerste aangewezen om de bestaande overlegstructuur tussen de Rijkevorselse scholen te behouden en ten volle te benutten.

5 OUDEREN

5.1 Bestaande dienstverlening

Een specifieke vorm van de maatschappelijke dienstverlening die het lokaal bestuur verzorgt, is de ouderenzorg. Er wordt thuiszorg georganiseerd, maar daarnaast ook residentiële zorg. Zo is er een woonzorgcentrum voor zwaar zorgbehoevenden. Voorts kunnen ouderen aangepast wonen in assistentiewoningen.

De thuisdiensten zijn er voor ouderen en andere zorgbehoevenden en zijn erop gericht om hen bij te staan in het huishouden, zodat men zo lang als mogelijk zelfstandig kan wonen. Zo worden warme maaltijden aan huis bezorgd, maar kan er ook beroep gedaan worden op de poetsdienst, de klusjesdienst, aanvullende thuiszorg en de verhuur van personalarmsystemen.

Het woonzorgcentrum biedt opvang, begeleiding, verpleging en verzorging aan 35 zwaar zorgbehoevende bewoners. Er is een open afdeling en een beveiligde afdeling voor mensen met dementie.

Daarnaast wordt in 45 assistentiewoningen woonservice aangeboden. De bewoners kunnen beroep doen op alle thuisdiensten. Bijkomend wordt de mogelijkheid tot thuisverpleging aangeboden. De assistentiewoningen hebben een ingerichte keuken en een aangepaste badkamer en beschikken over een verpleegoproepsysteem.

Voor zowel het woonzorgcentrum als de assistentiewoningen is er een voorrangregeling. Er zijn gebruikersraden voor de werking van de assistentiewoningen en het woonzorgcentrum.

5.2 Nuttige informatie en denkpistes

5.2.1 Vergrijzing en verzilvering

Volgens een onderzoek van 2016 van de Studiedienst van de Vlaamse Regering zal het aantal 65-plussers van 17,50% stijgen tot 22,87% in 2030. De stijgende levensverwachting is op zich een positief gegeven. De vergrijzing en verzilvering van de bevolking brengt echter wel grote uitdagingen met zich mee, niet in het minst op vlak van zorg. Stijgende en veranderende zorgbehoeften zetten ertoe aan om na te denken over een integraal en inclusief ouderenbeleid op lokaal niveau en niet slechts toe te spitsen op een beleid inzake de residentiële zorg. Afhankelijk van de beleidsaccenten dienen er heel wat keuzes gemaakt te worden.

Volgens recente cijfers zijn er in Rijkevorsel momenteel 202 mensen met dementie. Dit aantal zal volgens de verwachtingen stijgen tot 333 in 2035. Hiermee omgaan vormt een belangrijke uitdaging voor de toekomst. Er moet zowel ingezet worden op een dementievriendelijk lokaal beleid in de residentiële zorg als daarnaast. Immers, 70% van de mensen met dementie woont thuis.

In deze context kan worden overwogen om een gezondheidsraad en/of een ouderenraad op te richten.

5.2.2 Thuisdienstverlening en vermaatschappelijking van de zorg

Met de steeds groeiende wachtlijsten voor de residentiële ouderenzorg is het aangewezen om initiatieven op te zetten of te ondersteunen die het voor ouderen mogelijk maken om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen.

Langer zelfstandig wonen kan mede mogelijk worden gemaakt door allerlei ambulante zorgvoorzieningen. Er kan voor worden geopteerd om de huidige thuisdienstverlening verder te zetten: maaltijden aan huis, poetsdienst, klusjesdienst, thuisverpleging, aanvullende thuiszorg, verhuur van personalarmsystemen. Er kan daarnaast bekeken worden in hoeverre een dienstverlening kan worden uitgebouwd, waarbij een team systematisch op huisbezoek gaat bij ouderen in Rijkevorsel om zo inzicht te krijgen in hun zorgvragen. Hierbij kan het lokaal bestuur een informerende, adviserende en ondersteunende rol opnemen, bijvoorbeeld door te helpen met allerhande hulpaanvragen. Op deze manier kan ook eenzaamheid gedetecteerd worden. Aldus kan ook wel een zogenaamd aanzuigefect gecreëerd worden voor andere zorgvragen; er dient te worden gewaakt over een performante bezetting.

De vermaatschappelijking van de zorg houdt in dat ernaar wordt gestreefd om zorgbehoevenden een eigen zinvolle plek in de samenleving te laten innemen en de zorg ook zoveel mogelijk geïntegreerd in hun leven in de maatschappij te laten verlopen. Deze tendens lijkt te kunnen bijdragen aan het bewaken van de kwaliteit van de professionele zorg. Het is dan ook van belang dat er blijvend wordt ingezet op de ondersteuning van mantelzorgers. Er kan bijvoorbeeld worden overwogen om in het kader van de dementievriendelijke initiatieven een ondersteuningspunt te voorzien, waar mantelzorgers terecht kunnen met vragen over dementie en de omgang met mensen met dementie.

Het project inzake de bouw van een reorganisatie van de OCMW-campus (lokaal dienstencentrum, dagopvang en kortverblijf etc.) werd achttien jaar geleden opgestart. Met de activiteiten die in een lokaal dienstencentrum plaatsvinden, wordt getracht de zelfredzaamheid en het sociale netwerk van ouderen te versterken. Deze activiteiten kunnen een recreatief, informatief en vormend karakter hebben. Onder meer gezien de recente verwickelingen in het kader van de feitelijke integratie van gemeente en OCMW, lijkt het alleszins aangewezen dat de nieuwe bestuursploeg zich buigt over het oorspronkelijke functionele concept en ter zake een weloverwogen beslissing neemt, mede rekening houdend met de financiële consequenties en de mogelijk gewijzigde noden. Ook dit moet in een breder kader en in relatie tot het ganse patrimonium van het lokaal bestuur worden geplaatst.

5.2.3 Semi-residentiële zorg

De noden met betrekking tot semi-residentiële zorg, meer bepaald dagopvang en kortverblijf voor de tijdelijke opvang en verzorging van zorgbehoevende ouderen, moeten worden onderzocht. Er is momenteel vraag naar semi-residentiële zorg, maar een en ander dient verder bestudeerd te worden om een passende dienstverlening uit te bouwen. Dergelijk centrum neemt tijdelijk de opvang en zorg over van de mensen die normaal thuis de nodige zorg bieden. Ook voor erkende dagopvangcentra en centra voor kortverblijf zijn er bepaalde regels.

Zo zijn er bijvoorbeeld reeds contacten gelegd met Landelijke Thuiszorg inzake de eventuele oprichting van een dagopvangcentrum voor mensen met dementie, doch hieromtrent werden nog geen formele beslissingen genomen. Het lijkt aangewezen de mogelijkheden ter zake te onderzoeken, desgevallend in samenwerking met externe partners. Er zijn ook afspraken nodig wat betreft investeringen in patrimonium dat niet in eigendom is van het lokaal bestuur.

5.2.4 Residentiële zorg

Hoewel allerlei initiatieven het mogelijk maken om langer zelfstandig te wonen, is residentiële zorg in bepaalde gevallen onvermijdelijk.

Uit de Gemeentelijke Profielschets blijkt dat er in Rijkevorsel bovengemiddeld veel plaatsen zijn in de residentiële ouderenzorg. Een en ander moet genuanceerd worden. Cijfers waarbij Rijkevorsel wordt vergeleken met andere gemeenten zeggen niets over de mate waarin met deze plaatsen wordt voldaan aan de bestaande noden. Bovendien geeft een en ander wellicht een vertekend beeld; in private woonzorgcentra verblijven ook vele ouderen van buiten Rijkevorsel terwijl in het woonzorgcentrum van het OCMW voorrang wordt verleend aan Rijkevorselse inwoners. De vergrijzing en de verzilvering tonen zich zeer sterk in de Noorderkempen. Er dient aldus ook in de toekomst te worden ingezet op voldoende capaciteit in de residentiële ouderenzorg, zonder daarbij de kwaliteit van de zorg uit het oog te verliezen.

In dit kader werd reeds beslist om bijkomende assistentiewoningen te realiseren. Het lijkt aangewezen dat deze assistentiewoningen er spoedig komen, teneinde zo voldoende te kunnen voorzien in de eerste opvang van ouderen met een toenemende beperking van zelfredzaamheid.

Ondanks kleine vernieuwingsingrepen, voldoet het woonzorgcentrum niet meer aan de huidige noden. Er is plaatsgebrek, zowel voor de bewoners als voor de personeelsleden. Het lijkt dan ook raadzaam om grondig na te denken over de nodige infrastructuur. Nieuwe infrastructuur dringt zich op om de kwaliteit van de zorg te kunnen garanderen. Een en ander is afhankelijk van de toekomstvisie van het bestuur. Een aantal vragen dienen beantwoord. Hoe kunnen we de infrastructuur zo inrichten dat we blijven voldoen aan de snel wijzigende regelgeving ter zake? Wordt het aantal plaatsen uitgebreid? Op welke zorgbehoevenden zal het lokaal bestuur zich in de toekomst richten, rekening houdend met de schaalgrootte van de organisatie en de doorheen de jaren opgebouwde specialisatie? Wordt (semi-)residentiële ouderenzorgvoorzieningen gecentraliseerd op één ouderenzorgcampus?

5.2.5 Samenwerking in de ouderenzorg

Samenwerking over de gemeentegrenzen heen, bijvoorbeeld in het kader van een zorgvereniging, komt steeds vaker voor in de zorgsector. In een context van stijgende zorgbehoeften, nood aan vernieuwde infrastructuur en de financiële consequenties daarvan lijkt het raadzaam om een en ander te onderzoeken. Er dient blijvend over gewaakt dat de personeelsbezetting een bepaald niveau van zorg kan blijven garanderen. Een zorgvereniging kan door een eventuele toenemende schaalgrootte tot opportuniteiten leiden en draagt mogelijk bij tot de professionalisering van de ouderenzorg binnen de publieke sector, hetgeen thans moeilijker is binnen de bestaande rigide beslissingsstructuren.

Dit is evenwel geen pleidooi voor zorgmastodonten. De lokale behoeften mogen niet uit het oog verloren worden. Zeer belangrijke aandachtspunten bij een eventuele wijziging van de bestaande structuren zijn ook de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorg.

6 BELEVING

6.1 Bestaande dienstverlening

De vrijetijdsdiensten staan in voor de dienstverlening met betrekking tot de vrijetijdsbeleving. Er wordt zeer nauw samengewerkt tussen de verschillende diensten.

De bibliotheek ontwikkelt zich steeds meer tot een centrum voor informatie, kennis en cultuur. Er is een samenwerking met de Rijkervorselse scholen. Ook wordt er ingezet op activiteiten met het oog op leesbevordering. De hoofdbibliotheek bevindt zich in het centrum van Rijkervorsel aan de Hoogstraatsesteenweg. In Sint-Jozef is de Aster Berkhofbibliotheek gevestigd in het gemeenschapscentrum.

De cultuurdienst draagt bij tot het lokaal cultuurbeleid. De dienst staat in voor de ondersteuning van cultuurverenigingen, de organisatie van culturele evenementen, de opvolging van de cultuurraad en de medewerking aan bovenlokale cultuurprojecten.

De jeugddienst is verantwoordelijk voor de ondersteuning van de jeugdverenigingen, de organisatie van jeugdactiviteiten en de opvolging van de jeugdraad. Daarnaast wordt met veel enthousiasme een vakantiewerking uitgetekend (speelpleinwerking Kiekeboe en Grabbelpas). De dienst neemt ook een coördinerende rol op met betrekking tot het peuterspeelpunt en de inrichting en het onderhoud van de speelpleintjes in de gemeente.

Ook de sportdienst kent een soortgelijke werking. De dienst ondersteunt de sportverenigingen, organiseert sportevenementen en volgt de sportraad op. Voor het beheer van de sportinfrastructuur, zoals onder meer het gemeenteplein in de Bavelstraat en sportcentrum De Valk, wordt nauw samengewerkt met de technische dienst.

De dienst toerisme staat in voor het informeren van bezoekers over fiets- en wandelroutes, verblijfsmogelijkheden, bezienswaardigheden en activiteiten. Daarnaast worden in samenwerking met een gemotiveerde groep vrijwilligers op regelmatige basis allerlei evenementen georganiseerd.

Bij het evenementenloket kan men terecht voor diverse vragen omtrent de organisatie van evenementen. Bijvoorbeeld aanvragen zoals de toestemming voor de organisatie van evenementen op openbaar domein, de uitleen van materialen e.d. verlopen via het evenementenloket.

De buitenschoolse kinderopvang biedt opvang aan kinderen van 2,5 tot 12 jaar, schoolgaand of woonachtig in Rijkervorsel. In de kinderclub wordt de nadruk op spelen gelegd, met een bijzondere aandacht voor de sociale ontwikkeling van het kind. De voor- en naschoolse opvang wordt georganiseerd op twee locaties, in het centrum van Rijkervorsel en in Sint-Jozef. Er is een nauwe samenwerking met de andere vrijetijdsdiensten. Bij het Huis van het Kind, gevestigd in de Kinderclub, kan iedereen terecht die vragen heeft rond opvoeding en gezin.

6.2 Nuttige informatie en denkpistes

6.2.1 Vrijetijdsinfrastructuur

- Algemene visie

In onze gemeente is er nood aan een doordachte en holistische langetermijnvisie op de infrastructuur in eigendom van het lokaal bestuur. De vrijetijdsinfrastructuur vormt een substantieel aandeel daarvan. Tot op heden werd er eerder ad hoc volgens de noden van het moment gewerkt (bv. Rijko). De toenemende schaarste aan ruimte noopt ertoe op een zorgvuldige wijze na te denken over de clustering van vrijetijdsinfrastructuur en polyvalent ruimtegebruik. Overleg met alle betrokkenen is essentieel. Belangrijke interne partners zijn de dienst omgeving, de technische dienst, de sociale dienst en het woonzorgcentrum. Externe belanghebbenden zijn onder meer de verenigingen. Voor bepaalde lokale noden moet men ook durven nadenken over bovenlokale samenwerking.

Een aantal verenigingen in Rijkevorsel zijn zonevreemd gevestigd. In het kader van een goed ruimtelijk beleid is heroriëntering wenselijk. Overigens zijn er verenigingen die kampen met verouderde infrastructuur. Vernieuwingen vereisen grote financiële inspanningen. Er is dan ook - voornamelijk bij gebrek aan financiële middelen - een tendens van toenemende samenwerking en schaalvergroting binnen het verenigingsleven.

In deze context lijken geclusterde zones voor gelijkaardige activiteiten met polyvalente infrastructuur opportuun. Zo kunnen de nodige jeugd- en sportvoorzieningen gecentraliseerd worden in sport- en recreatiezone Sonsheide en sport- en recreatiezone Zuiderdijk. Deze zones worden geschikt geacht omwille van de ligging, de stedenbouwkundige bestemming en de mogelijkheden met betrekking tot openluchtactiviteiten. Socio-culturele activiteiten kunnen mogelijk meer geclusterd worden in de dorpskern van Sint-Jozef. Binnen de vrijetijdsdiensten zijn hierover reeds concrete zienswijzen. Enkele denkpistes worden hierna verder uitgelicht, maar er wordt op gewezen dat alle keuzes inzake infrastructuur afhankelijk zijn van elkaar.

Belangrijk in dit licht is de koers die het bestuur wil varen met betrekking tot het vrijetijdsbeleid. Thans neemt het lokaal bestuur eerder een werkingsondersteunende rol op: verenigingen worden financieel ondersteund middels werkingssubsidies. Een andere piste kan zijn om als lokale overheid eerder ondersteuning te bieden op het vlak van vrijetijdsinfrastructuur (bouw van infrastructuur, gronden in opstal geven ...). Dergelijk beleid vergt wel een evenwichtig handelen en een langetermijndenken van het bestuur met bovendien de nodige zin voor realisme en voldoende aandacht voor multifunctioneel gebruik van de infrastructuur. Dit kan resulteren in een samenhangend infrastructuureel geheel met oog voor polyvalentie en duurzaamheid in plaats van een versnippering van infrastructuur die nu exclusief wordt gebruikt. Ook wordt zo naast de verenigingen het individu bereikt. De keerzijde is dat verenigingen de werking meer zelf moeten financieren.

Een en ander vergt studiewerk, bij voorkeur breder dan de sector vrije tijd. Voldoende duiding bij een eventuele bevraging van de bevolking is raadzaam, zodat vanuit het bestuur geen verwachtingen worden gecreëerd naar de burger toe. Bijzondere aandacht moet hierbij uitgaan naar de recurrente exploitatie-uitgaven (schoonmaak, technisch onderhoud, administratieve belasting ...) ten gevolge van investeringen in infrastructuur die beheerd wordt door het lokaal bestuur. De juridische componenten dienen ook te worden bekeken; bij de eventuele bouw van een nieuwe sporthal moet de eventuele oprichting van een autonoom gemeentebedrijf worden bestudeerd. Ook bij oprichting van een gemeentebedrijf blijft het evenwel gaan om een aanzienlijke financiële operatie.

Het opmaken van een goed onderbouwd infrastructuurplan vraagt tijd en over de uitwerking ervan zullen jaren heen gaan. Het personeel is zich wel degelijk bewust van de - overigens terechte -

politieke bekommernissen om bepaalde investeringen te doen op korte termijn. Toch is het wenselijk dat het nieuwe bestuur mee de schouders zet onder de uitwerking van een lange termijnvisie. Logischerwijs kan reeds ingespeeld worden op dringende behoeften bij wijze van voorafname. Tijdelijke oplossingen kunnen mogelijk in sommige gevallen ook soelaas bieden.

- Sport- en recreatiezone Sonsheide

Begin dit jaar werd het lokaal bestuur eigenaar van sportcentrum De Valk. De staat van het sportcomplex vereist enkele vernieuwingen en verfraaiingen. Daaraan wordt nu reeds gewerkt in diverse fases. Met deze werken wordt getracht het comfort van de sporters verhogen en de veiligheid van het gebouw verbeteren. Het betreft aanpassingswerken aan de verwarming, verluchting en elektriciteit, vernieuwing van het sanitair, schilder- en schrijnwerken, werken ter verbetering van de brandveiligheid, onderhoudswerken van het groen en de installatie van een toegangscontrolesysteem. Deze opfrissing moet ervoor zorgen dat de sporthal nog minstens enkele jaren dienst kan doen.

Afhankelijk van de noden en de visie van het bestuur lijkt grondverwerving in en aan de rand van de sport- en recreatiezone Sonsheide interessant. Clustering aldaar maakt polyvalent ruimtegebruik mogelijk, maar sommige functies zijn uiteraard niet combineerbaar en vragen derhalve de nodige ruimte. Bijvoorbeeld een verhuis van sportclubs van het gemeenteplein aan de Bavelstraat of van Chiro Rijkevorsel naar Sonsheide lijkt maar mogelijk mits grondverwerving.

Ook is de verdere ontwikkeling van sport- en recreatiezone Sonsheide mede afhankelijk van de besluitvorming inzake de omleidingsweg rond Rijkevorsel. De twee weerhouden varianten van het tracé die in de milieueffectrapportage gelijkwaardig gunstig worden beoordeeld, doorkruisen beiden de sport- en recreatiezone Sonsheide. Dit gegeven indachtig dient de indeling van de zone grondig te worden bekeken.

De intentie van korfbalclub Rijko om zelf kunstgrasvelden aan te leggen kan niet los worden bekeken van de noden van andere sportclubs. Er moet worden getracht om in voorkomend geval een en ander bespreekbaar te maken met het oog op multifunctioneel gebruik van de velden. Hoe dan ook dienen de effecten van kunstgrasvelden op het milieu voorafgaandelijk te worden afgewogen. Recent Nederlands onderzoek heeft immers uitgewezen dat de rubberkorrels die over de velden worden gestrooid, schadelijk zijn voor het milieu in de directe omgeving van de kunstgrasvelden.

- Zuiderdijk

De mogelijkheden met betrekking tot polyvalent ruimtegebruik aan de Zuiderdijk zijn op korte of middellange termijn eerder beperkt.

- Dorpskern Sint-Jozef

Bij een verdere ontwikkeling van sport- en recreatiezone Sonsheide moet men het gebruik van de Kuiperij in het gemeenschapscentrum voor sportactiviteiten in vraag durven stellen. Mogelijk kan deze sportzaal een andere bestemming krijgen. Ook dient te worden gestreefd naar een optimale benutting van de andere lokalen in het gemeenschapscentrum. De wenselijkheid om het Aster Berkhofmuseum en de Aster Berkhofbibliotheek te behouden, althans in de huidige vorm, is onzeker en dient onderzocht, zoals ook verder nader wordt toegelicht.

Er werden reeds vragen gesteld inzake de panden te Meir 9 en 11, zowel door projectontwikkelaars als door verenigingen. Het gebouw gelegen te Meir 9 wordt momenteel gebruikt voor de opvang van asielzoekers in het kader van het Lokaal Opvanginitiatief. Het pand gelegen te Meir 11 staat sinds de verhuis van Welzijnsschakel leeg. Beleidsbeslissingen ter zake dringen zich op de komende periode.

Eerder kwam de nevenbestemming van de kerk in Sint-Jozef aan bod. Deze moet compatibel zijn met de andere functies in de dorpskern van Sint-Jozef en bij uitbreiding op het volledige grondgebied van Rijkevorsel.

De parochiezaal van Sint-Jozef is thans in eigendom van het Dekenaat Noorderkempen, maar wordt gehuurd door het lokaal bestuur. De huurovereenkomst loopt af op het einde van 2019. Ook hieromtrent moet het nieuwe bestuur keuzes maken. Hierbij lijkt het aangewezen de (slechte) staat van het gebouw en de mogelijkheden die de nabijgelegen gebouwen (bv. de kerk) bieden, in overweging te nemen. Dit werd reeds aangehaald in het licht van de nevenbestemming van de kerk.

- Lokalenverhuur

Er wordt gepleit voor een uitvoerige evaluatie van de huidige tarieven voor de huur van infrastructuur. Reeds geruime tijd zijn deze niet meer aangepast. Een indexering is niet voorzien. Daardoor wordt de huur van infrastructuur de facto steeds goedkoper, terwijl de onderhoudskosten wel voortdurend stijgen. Daarenboven is er inmiddels stevig geïnvesteerd in de infrastructuur. Een en ander dient ook bekeken te worden in relatie tot de keuze voor een beleid dat de werking ondersteunt dan wel investeert in de nodige infrastructuur. Hoe dan ook lijkt minstens een indexering van de bestaande tarieven rechtvaardig.

In het kader van multifunctionele en optimale ruimtebenutting kan digitalisering en automatisering nog aan belang winnen. Momenteel wordt gewerkt aan een door software gestuurde werking inzake zalenverhuur. Het sleutelbeheer kan hieraan gekoppeld worden bij ingebruikname van het toegangscontrolesysteem, hetwelk stelselmatig wordt geïnstalleerd in de gebouwen van het lokaal bestuur.

In de toekomst kan ook worden geïnvesteerd in geautomatiseerde sturing van de verwarming, ventilatie en elektriciteit. Met betrekking tot verantwoord energieverbruik en de daarmee mogelijk gepaard gaande financiële besparing is verder onderzoek wenselijk. Bijvoorbeeld rationalisering van het energieverbruik door verrekening met het huurbedrag kan worden overwogen.

Het lijkt tevens aangewezen om in de toekomst steekproefsgewijs na te gaan of verenigingen de afspraken respecteren. Misbruik of schade kan mogelijk meer vermeden worden.

6.2.2 Pistes inzake dienstverlening

- De bibliotheek van morgen

De bestaande dienstverlening evolueert. Ervaringen en belevingen winnen steeds aan belang. Aanpassingen aan de dienstverlening die tegemoetkomen aan deze maatschappelijke tendensen zijn nodig. De bibliotheek wordt bijvoorbeeld meer en meer een ontmoetingsruimte met een focus op levenslang leren.

De overgang van een provinciaal naar een eengemaakt bibliotheekstelsel voor heel Vlaanderen betekent een grote uitbreiding van het boekenaanbod. Alle boeken van de Vlaamse bibliotheken staan in dit systeem geregistreerd. Een versterkte samenwerking tussen bibliotheken moet leiden tot een betere dienstverlening. De overgang is gepland in 2020.

Tegenover 2010 is het bezoekersaantal van de Aster Berkhofbibliotheek gedaald met bijna 80%. De aangeboden dienstverlening lijkt niet in verhouding tot de maatschappelijke kost ervan. Daarom wordt best naar alternatieven gezocht voor de huidige dienstverlening. Die hebben

mogelijk niet enkel een efficiëntere personeelsinzet tot gevolg, maar kunnen tevens leiden tot een dienstverlening die meer op maat is van de uitlener. Bijvoorbeeld een samenwerking met Welzijnsschakel, omvorming naar een schoolbibliotheek, levering van boeken aan huis ... kunnen worden onderzocht, weliswaar met de nodige aandacht voor de exploitatiekosten.

- Alternatieven voor het Aster Berkhofmuseum

Momenteel is het Aster Berkhofmuseum gesloten wegens een zeer laag bezoekersaantal. Er kan overwogen worden om het museum definitief te sluiten. In samenwerking met Erfgoed Noorderkempen kan worden gezocht naar alternatieven, met onder meer een betere invulling met plaats voor tijdelijke tentoonstellingen, meer interactie e.d. Een samenwerking met het Heemkundig Museum kan ook worden overwogen. Ook deze overwegingen moeten in de brede context van de herstructurering van de vrijetijdsinfrastructuur worden geplaatst.

- Verdere uitbouw van het evenementenloket

Voorheen was er geen centraal aanspreekpunt voor organisatoren van evenementen. Ten behoeve van de klantvriendelijkheid en de interne communicatie wordt nu een en ander gecentraliseerd bij de sector vrije tijd. Het evenementenloket verricht niet alle taken zelf, maar fungeert eerder als coördinator tussen de verschillende betrokken diensten en als aanspreekpunt voor de aanvrager.

Het evenementenloket werd nog maar pas opgestart. Een grote uitdaging die voor de deur staat is de implementatie van de software die volledig wordt afgestemd op de noden van Rijkvorschel, maar hierdoor wellicht ook onderhevig aan kinderziekten. Tijdelijk zal een en ander een stijging van de werklast betekenen, maar op termijn wordt een meer efficiënte en procedurele werking verwacht. Koppelingen met andere programma's, zoals de boekhoudsoftware, kunnen de interne werking vereenvoudigen.

Daar meer wordt ingezet op digitalisering, moet er bijzondere aandacht zijn voor mensen die minder bedreven zijn in digitale toepassingen. Oplossingen hiervoor moeten worden uitgewerkt.

Een bijkomend aandachtspunt bij aanvragen in het kader van evenementen is het toenemende belang van veiligheidsaspecten. Bepaalde preventiemaatregelen zijn daadwerkelijk nodig bij sommige - meestal grotere - evenementen. Anderzijds kan het niet de bedoeling zijn om organisatoren te ontmoedigen om evenementen te organiseren door onhaalbare verplichtingen op te leggen. Bijkomend is de tijdsinvestering van het personeel inzake veiligheidsaspecten een aandachtspunt. Een en ander moet in verhouding staan tot de schaalgrootte van het evenement. Dit kan best geval per geval worden bekeken, met inachtnaam van het redelijkheidsbeginsel. Desgevallend kan vanuit het lokaal bestuur ondersteuning worden geboden bij de nodige veiligheidsmaatregelen, bijvoorbeeld door een veiligheidspakket (noodpictogrammen, fluohesjes, geluidsmeter e.d.) aan te bieden tegen een democratische prijs.

- Een groeiende Kinderclub

Rijkvorschel groeit en dat heeft gevolgen voor de organisatie van de dienstverlening. Met een stijgend aantal huishoudens lijkt het zinvol om voldoende te anticiperen op de toekomstige noden met betrekking tot kinderopvang. Opvolging van de demografische evoluties, alsook van bepaalde woonprojecten zoals de Sas-site, Molenakkers fase 2, ... zijn in dit verband aangewezen. Meer inschrijvingen vereisen doelgerichte beslissingen, bijvoorbeeld de aanwerving van bijkomend personeel, een systeem van korte opvang op school met wijk-werkers of een inschrijvingsstop.

Voorts is er veel vraag naar een uitbreiding van de bestaande kinderopvang. Vele ouders zijn vragende partij voor kinderopvang in Sint-Jozef op woensdagnamiddag en tijdens vakantiedagen.

Er kan worden bekeken of dit opportuun is, ook hier weer met inachtnaam van het totaalpakket aan dienstverlening dat men wil aanbieden als overheid.

- Verdere digitalisering

Een uitbreiding van het e-loket lijkt wenselijk. Bijvoorbeeld de zwembadtoelage en de subsidieaanvragen zouden online kunnen gebeuren. Ook e-facturatie bij de buitenschoolse kinderopvang moet worden uitgewerkt ten behoeve van een goede en duurzame werking.

6.2.3 Subsidies van en voor het lokaal bestuur

Een evaluatie van het lokaal subsidiebeleid in de vrijetijdssector lijkt raadzaam. In de huidige reglementering zijn er hiaten. Er is bijvoorbeeld weinig aandacht voor de individuele vrijetijdsbeleving, voor eenmalige initiatieven en voor verenigingen die zich niet kunnen aansluiten bij de adviesraden. De huidige reglementen lijken op maat geschreven van verenigingen die reeds lang in de adviesraden zetelen en een actualisering lijkt aldus aangewezen. Dit moet worden bekeken in relatie tot de keuze van het bestuur om de werking te blijven ondersteunen of eerder te investeren in infrastructuur.

Zoals hoger reeds aangehaald, is de zoektocht naar subsidies ook in de vrijetijdssector een blijvend aandachtspunt.

6.2.4 Specifieke doelgroepen en participatie

Kwetsbare mensen, zoals bijvoorbeeld personen met een laag inkomen of personen met een beperking, kunnen vaak om allerlei redenen niet deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten. Echter, iedereen heeft nood aan ontspanning, in het bijzonder mensen die het moeilijk hebben in de samenleving. Daarom is het belangrijk om initiatieven verder te zetten om participatie van deze doelgroep aan vrijetijdsactiviteiten te stimuleren. Er werd een lokaal overleg ingericht. Zowel interne partners als de vrijetijdsdiensten en de sociale dienst als externe partners als Arktos en Welzijnsschakel zijn hierin vertegenwoordigd. Deze samenwerking kan nog worden versterkt.

Er is verbetering mogelijk met betrekking tot de toegankelijkheid van de kinderopvang. Hiertoe lijkt een evaluatie van het bestaande sociaal tarief wenselijk, waarbij verdere categorisering kan worden overwogen.

Bijzondere aandacht kan ook uitgaan naar senioren. De vergrijzing heeft immers implicaties voor de vrijetijdsbesteding.

De Cultuurpactwet legt aan lokale besturen op om bij de vormgeving van het lokaal vrijetijdsbeleid voldoende belangstelling te hebben voor participatie en hierbij alle doelgroepen te betrekken. In Rijkvorschel is dit veruitwendigd in de werking met verschillende adviesraden. De huidige werking kan worden geëvalueerd. Nieuwe vormen van participatie kunnen worden onderzocht.